

NÕVA VALLA ARENGUKAVA 2017 - 2023

SISUKORD

SISUKORD.....	2
EESSÕNA.....	4
SISSEJUHATUS.....	5
1.1. ARENGUKAVA OLEMUS JA EESMÄRK.....	5
1.2. JURIIDILINE ALUS.....	5
1.3. PLANEERIMISPERIOOD	5
1.4. ARENGUKAVA PÄDEVUS.....	5
1.5. ADMINISTRATIIVNE JAOTUS.....	5
MISSIOON JA VISIOON.....	5
1.6. MISSIOON.....	5
1.7. VISIOON.....	5
1.8. OMAVALITSUSLIK STAATUS.....	6
OLEMASOLEVA SITUATSIOONI KIRJELDUS JA ANALÜÜS	6
1.9. NÕVA VALLALE ISELOOMULIKUD PÕHIOMADUSED ON:	6
1.9.1. Perifeersus	6
1.9.2. Ilus ja kaitstud loodus.....	6
1.9.3. Vähesed looduslikud varad	6
1.10. NÕVA VALLA SWOT-ANALÜÜS.....	6
STRATEEGILISED EESMÄRGID JA VALIKUD.....	7
VALDKONDLIK TEGEVUSKAVA.....	8
1.11. HARIDUS, KULTUUR, SPORT, NOORSOOTÕÖ.....	8
1.11.1. Haridus	8
Kultuuritöö.....	11
1.11.2. Sport	13
1.11.3. Noorsootöö	14
1.12. TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE	15
1.12.1. Arstiabi	15
1.12.2. „Healuteenused” –, juuksur, saun jms.....	15
1.12.3. Hoolekanne.....	16
1.12.4. Lastekaitse ja erivajadustega lastega tegelemine	17
1.12.5. Tervisekasvatus ja -edendus.....	18
1.13. ETTEVÕTLUS	18
1.13.1. Mittepõllumajanduslik tootmine	18
1.13.2. Turism ja teenindus	19
1.13.3. Põllumajandus, kalandus, jahindus	20

1.13.4.	Infrastruktuur.....	21
1.13.5.	Energeetika.....	23
1.13.6.	Ühisveevärk-kanalisatsioon.	24
1.13.7.	Side (sh andmeside)	24
1.13.8.	Keskkonnakaitse.....	24
1.13.9.	Maavarade kasutamine	25
1.14.	KÜLAELU.....	26
1.14.1.	Turvalisus ja pääste	26
1.14.2.	Ühistransport	27
1.14.3.	Tänavavalgustus	27
1.14.4.	Heakord ja haljastus	28
1.14.5.	Kalmistu	28
1.14.6.	Planeeringud, ehitus	28
1.14.7.	Ühistegevused	29
1.14.8.	Külade isemajandamine ja organiseeritus	29
1.15.	AVALIK HALDUS	30

EESSÕNA

Nõva vald on omanäoline vald Loode Eestis, kellel on omandatud Läänemaa maakonna üldplaneeringus saareline staatus. See eeldab, et tulevikus tuleb arvestada erinevate põhiteenuste kättesaadavusega kohapeal. Demograafiline olukord pole aastate jooksul paranenud, pigem on vananemise tendents endiselt domineeriv. Sotsiaalmajanduslik olukord on muutunud stabiilsemaks, paranenud on küll üksikisiku tulumaks kuid probleemiks on vähene maksumaksjate hulk. Üldiselt on arengu suunad mis on iseloomulik tänase Eesti maapiirkondadele.

Antud olukorras ei ole vald täna enam jätkusuutlik oma kohustusi täitma ja on alustanud ühinemisläbirääkimisi naabervaldadega. Samas on muudetud ka riiklikku seadusandlus mille alusel ei vasta enam Nõva vald iseseisva valla kriteeriumitele.

16. jaanuaril 2017.a täitub 25 aastat Nõva vallal omavalitsusliku staatuse kinnitamisest. Selle ajaga on toimunud Nõval olulised muutused. Põllumajandusmaad on taas võetud kasutusele ja toimub aktiivne viljakasvatus. Loomakasvatus on taas tõusuteel, Tootmishooned on leidnud enamasti uue kasutuse, kuid väikeettevõtluse arendamisel on veel palju arenguruumi.

Nõva geograafiline asukoht on andnud meile suure eelise läbi kauni looduse mida peab säilitama ja kaitsma. Seda potentsiaali peab vald ära kasutama ja see on ka põhiline tegevusala, mida tuleb ära kasutada väikeettevõtluse arendamisel.

Nõva on kaunis kodupaik. Ilus loodus, mere lähedus, rikkalikud marjametsad – need on, mis toovad inimesed Nõva valda. Vallavalitsus, vallavolikogu ja vallarahvas peavad ette nägema valla võimalikud arengusuunad, et meie elukeskkonda parandada ja inimesi valda juurde tuua. Oleme oma rahvaarvult lähenenud kriitilise piirini – kas olla iseseisev vald või tuleb naabritega ühte minna, see on küsimus.

Suureks probleemiks ja arengupiduriks on saanud Nõvalt lahkuvad inimesed ja sellega kaasnenud asjaolu: kohalik väikeettevõtlus on pidurdunud, puudu on kohalikest töökohtadest ja tööjõust, mis pidurdab väikeettevõtluse arengut. Loodame, et ka viimane teelõik Nõva ja Variku vahelisel maanteel saab järgmistel aastatel asfaltkatte.

Iga piirkonna eksisteerimise aluseks on kohapealne kool. Meil on ilus koolimaja koos sinna juurde kuuluva lasteaiaga.

Valla üldplaneeringu kavas on planeeritud uusi elamupiirkondi elamuehituseks. Vallavalitsus ja vallavolikogu suhtuvad soosivalt ehitustegevusse, mille tulemina valla rahvaarv saaks suurenedada. Omavalitsusele on seadustega pandud palju kohustusi. Rahvaarvult väikeses vallas on probleemiks spetsialistide vähesus, keda tööle võtta. Piirab ka väike eelarve. Seda enam on vajadus koostöö järele meie naabervaldadega, et ühiselt probleeme lahendada.

Ka era- ja kolmanda sektori osa valla arengus on oluline: töökohtade loomine, teenuste osutamine, kaubandus. See on küll raske ülesanne, aga läbimõeldud ja sihikindel tegevus tagab valla elanike rahulolu, toob valda juurde maksujõulisi elanikke ja tagab stabiilse arengu.

SISSEJUHATUS

1.1. ARENGUKAVA OLEMUS JA EESMÄRK

- 1) Arengukava on ühiskondlikku kokkulepet kätkev dokument, millega tehakse strateegilised valikud Nõva valla arengus, määratakse valdkondlikud arengusuunad ning otsustatakse arengu tagamiseks vajalikud tegevused planeerimisperioodi vältel.
- 2) Arengukava eesmärgiks on Nõva kohaliku kogukonna püsijäämise ja arengu tagamine, arenduslike meetmete rakendamise järjepidevuse tagamine ja arengusuundade järgimiseks vajaliku ühiskondliku kokkuleppe püsimine planeerimisperioodi vältel.

1.2. JURIIDILINE ALUS

- 1) Arengukava koostatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-st 37 lähtudes, võttes aluseks valla kui omavalitsusliku haldusüksuse huvid, arvestades valla elanikkonna seisukohti, kooskõlastades maakondlike ja riiklike planeeringutega ja arengukavadega ning kinnitatakse Nõva Vallavolikogu otsusega.

1.3. PLANEERIMISPERIOOD

- 1) Planeerimisperioodi pikkus tuleneb eelkõige Eesti Vabariigi seadusandlusest, Nõva valla vajadusest ja võimekusest planeerida arenguid keskpikas perspektiivis ja Euroopa Liidu planeerimisperioodi pikkusest.
- 2) Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37² lõikele 3 vaatab vallavolikogu arengukava üle iga aasta oktoobri alguseks ja teeb sinna vajalikud parandused.

1.4. ARENGUKAVA PÄDEVUS

- 1) Arengukava on aluseks valla eelarve koostamisel, investeringute planeerimisel, lühiperioodiliste investeerimiskavade koostamisel, lisafinantseerimise taotlemisel, üldplaneeringu koostamisel ja valdade vaheliste kokkulepete sõlmimisel.

1.5. ADMINISTRATIIVNE JAOTUS

Nõva vald koosneb kaheksast külast: Nõva, Rannaküla, Variku, Vaisi, Nõmmemaa, Hindaste, Tusari ja Peraküla. Planeerimisperioodi jooksul muudetakse valla administratiivset struktuuri juhul, kui selleks tekib rahva tahe või riiklik vajadus.

MISSIOON JA VISIOON

1.6. MISSIOON

Nõva valla missioon on tagada oma territooriumil kvaliteetne elukeskkond, atraktiivne külastuskeskkond, soodne ettevõtluskeskkond ja kaitstud looduskeskkond. Nõva vald arvestab jätkusuutlikkuse ja säästva toimimise põhimõtteid ja tegutseb ühe osana Lääne maakonnast, Eesti riigist ja Euroopa Liidust.

1.7. VISIOON

Aastaks 2021 on Nõva kant elujõulise kogukonnaga ja aktiivse ettevõtlusega jätkusuutlik saareline piirkond Loode-Eestis, mis on hästi ühendatud Haapsalu ja Tallinnaga. Piirkonnas on kaunis loodus,

kus on võimalik puhata ning harrastada loodusturismi ning kus on meeldiv elukeskkond kodu rajamiseks.

1.8. OMAVALITSUSLIK STAATUS

Nõva vald omandas omavalitsusliku haldusüksuse õigused 16.01.1992. Vald kui juriidiline isik tegutseb oma elanikkonna huvides, lähtudes valla missioonist ja visioonist.

Planeerimisperioodi jooksul ei teosta Nõva vald omal initsiatiivil mingeid toiminguid, mis viiksid omavalitsusliku staatuse kadumiseni. Juhul, kui mõni naabervaldadest teeb Nõva vallale liitumissetpaneku, siis kuulatakse ta ära. Antud seisukohast taganemine on võimalik juhul, kui riigis on kujunenud vastav poliitilis-majanduslik situatsioon ning valla elanikkond on toetanud omavalitsuse liitumist selleks spetsiaalselt korraldatud rahvaküsitlusel.

OLEMASOLEVA SITUATSIOONI KIRJELDUS JA ANALÜÜS

1.9. NÕVA VALLALE ISELOOMULIKUD PÕHIOMADUSED ON:

1.9.1. Perifeersus

Nõva valda läbib Harju-Risti – Riguldi – Võntküla maantee ning lähimad tõmbekeskused Tallinn ja Haapsalu asetsevad ümbruskonnaga võrreldes suhteliselt kaugel. Tõmbekeskustes teenuste tarbimiseks lisanduv sõiduaeg ületab 2 tundi (edasi-tagasi). Eraldatust suurendab geograafiline asend. Tallinna tagamaa lähedus ei oma veel olulist rolli, kuid võib osutada arengutekitajaks pikemas perspektiivis.

1.9.2. Ilus ja kaitstud loodus

Nõva valla pikk kauniste liivaluidetega rannajoon, metsade suur osakaal ja suhteliselt vähese inimhõõrdumise loodus pakuvad suurt kontrasti linnalisele keskkonnale, sobides nii hästi puhkamiseks kui ka elukohaks.

Suur osa Nõva vallast (36%) on mingil moel looduskaitse all, mis tagab eelkirjeldatud keskkonna säilimise.

1.9.3. Vähesed looduslikud varad

Nõva vallas on märkimisväärtetest maavaradest esindatud ehitusliiv ja turvas, mis ei leia erinevatel põhjustel praegu aktiivset kasutamist.

Mullad on kehvad, liigniisked või kivised, traditsioonilise põllumajanduse ja metsanduse tulusus on sellest tulenevalt madal.

Tänu väiksele inimhõõrdumisele on suhteliselt kõrge metsade seene- ja marjarikkus ning metsloomade arvukus. Varem on suured olnud ka piirkonna kalavarud. Hinnanguliselt pakuvad need varud head alust puhkuseks ja sellega seotud turismiks, samas oluliseks elatusallikaks otseselt metsavarude kogumine/töötlemine siiski ei ole.

Põhiomadustena on esile tõstetud need varad, mis on suhteliselt väheses sõltuvuses kohalikust inimtegevusest ja mis pole praktiliselt muudetavad.

1.10. NÕVA VALLA SWOT-ANALÜÜS

Analüüsi eesmärgiks on hinnata, millised on toimimiskeskkonna näitajad praegusel ajahetkel, võttes seejuures arvesse kõiki olulisi näitajaid ja kinnitada alus strateegilise taseme valikute tegemiseks. Analüüs põhineb otseselt valla olukorra ülevaatel.

Võrdluseks oleva taust on määratletav kui Lääne-, Pärnu-, Rapla- ja Harjumaa valdade hinnanguline keskmine seisund.

Tugevused

Positiivselt esile tõusvad näitajad Nõval:

- ilus ja kaitstud loodus, metsad ja mererand
- vaba maa olemasolu
- privaatne ja looduslähedane elukeskkond
- hea tuuleressurss elektrienergia tootmiseks

Nõrkused

Oluliselt madalamad näitajad Nõval:

- puudulik infrastruktuur (katteta ja alahooldatud maanteed, ühisvee- ja kanalisatsioonivõrgi probleemid, ühistransport)
- väike rahvaarv, suur väljaränne, keskmisest negatiivsem iive ja kiirem elanikkonna vananemine
- vähesed ressursid tootmise arendamiseks (loodusvarad, tööjõud, kinnisvara, infrastruktuur)
- alternatiivsete töökohtade puudus vallas, suhteliselt kõrge monofunktsionaalsus, suur sõltuvus suuremate ettevõtete edust

Võimalused

Üldised suundumused, mis loovad Nõva arenguks uusi väljavaateid:

- looduse, puhta, merelise ja privaatse elukeskkonna väärtustamise kasv
- laienevad võimalused kaugtööks
- turistide, sh siseturistide hulga tõus
- ökoloogilise toidu populaarsuse suurenemine
- struktuurifondide toe kättesaadavus
- maavarade kasutusele võtmine
- alternatiivenergia tootmine
- atraktiivsed investeerimisvõimalused kodu ja välismaistele investoritele
- Nõva sadama renoveerimine ettevõtluse arendamiseks

Ohud

Üldised suundumused, mis ohustavad olemasoleva seisundi püsimist ja arengut:

- elanike vastuseis turismi suurenemisele ja kinnisvaraarendusele, milles nähakse ohtu nende personaalsele elukvaliteedile
- valglinnastumine, elanike ränne suurtesse keskustesse. Tallinn kui tõmbekeskus omab järjest suuremat meelitavat mõju
- elanikkonna vananemine – väheneb aktiivsete inimeste osakaal, suureneb ülalpeetavate hulk
- suure käsitöömahuga tootmiste suundumine odavamale ja suurema tööjõuga piirkondadesse, analoogiliste ettevõtmiste konkurentsivõime langus

STRATEEGILISED EESMÄRGID JA VALIKUD

Eesmärk nr 1: Nõva vald on kvaliteetne elukeskkond, kus on tugev kogukond, on tagatud privaatsus ja turvalisus ning elementaarsed kohapealsed teenused.

Mõõdik: Planeerimisperioodi lõpuks ei ole Nõva valla püsielanike arv vähenenud.

Strateegilised valikud: Tegeletakse spetsiaalselt püsielanike arvu tõstmisega läbi paikkonna elukeskkonna turundustegevuse. Hoitakse üleval turvalisust ja sotsiaalteenuseid, hoolimata nende osutamise kõrgest omahinnast. Suurendatakse kogukonna sidusust. Külade infrastruktuur ja heakord

arendatakse välja heal tasemel. Välditakse uute tiheasumite tekkimist. Luuakse tingimused ettevõtluse arendamiseks ning toetatakse tööl käimist väljaspool valda.

Eesmärk nr 2: Nõva vallas on head võimalused kodu rajamiseks. Kehtestatud on planeeringud, määratud on elamualad, heakorrastatus soosib ja infrastruktuuri areng võimaldab sisserännet ning uute elamualade kasutuselevõttu.

Mõõdik: Planeerimisperioodi lõpuks on Nõva valda rajatud vähemalt 70 uut elamut.

Strateegilised valikud: Uusasukatesse suhtutakse hästi ja soosivalt. Kogukond on avatud uutele liikmetele. Vald soosib elamuehitust, koostades planeeringuid, toetades kaasnevate ametlike asjaajamiste elluviimist ning infrastruktuuri rajamist.

Eesmärk nr 3: Nõva vallas on võimalik omandada alg - ja põhiharidust. Haridust pakutakse vähemalt kolme kooliastme piires. Kooli jätkusuutlikkuse tagamiseks on välja arendatud loodusõppesuund.

Mõõdik: Nõval tegutseb lasteaed-põhikool

Strateegilised valikud: Lasteaeda ja põhikooli säilitatakse ja arendatakse hoolimata nende maksumusest. See loob eelduse elanike juurdekasvuks.

Eesmärk nr 4: Nõva vald on ümbritseva maailmaga tihedalt seotud heakvaliteediliste teedega.

Mõõdik: Variku suunas on maantee kaetud mustkattega.

Strateegilised valikud: Mustkattega tee olemasolu on valla püsimise põhiline arengueeldus, millel puudub alternatiiv.

Eesmärk nr 5: Nõva vald on atraktiivne külastus – ja puhkekeskkond.

Mõõdik: Planeerimisperioodi lõpuks on turismisektoriga seotud töökohtade arv kasvanud.

Strateegilised valikud: Kohalik kogukond soosib Nõva valla külastamist. Külastatavuse tõstmisega tegeletakse spetsiaalsete reklaamkampaniate abil. Kohalik omavalitsus loob turismile positiivset õhkkonda ning toetab väikeettevõtluse tekkimist lihtsa ja efektiivse asjaajamise ning infrastruktuuride väljaarendamise näol.

Eesmärk nr 6: Nõva vallas on puhas ja puutumatu loodus. Inimtegevus on reguleeritud viisil, et looduskeskkond jääks kahjustamata.

VALDKONDLIK TEGEVUSKAVA

1.11. HARIDUS, KULTUUR, SPORT, NOORSOOTÖÖ

1.11.1. Haridus

1.11.1.1. Lasteaed

Hetkeolukord

Asutatud on Nõva Kooli lasteiaia rühm alushariduse pakkumiseks.

Põhimõte

Lasteaiateenus moodustab olulise osa kohalikust sotsiaalsest turvalisusest. Planeerimisperioodi jooksul arendatakse Nõva vallas lasteaiateenuse osutamist. Koolis on võimalik tööjõuressurssi maja siseselt vajadusel jagada.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Lastehoiuteenuste parendamine.

Nõva valla arengukava

- Alushariduse pakkumine kohalikele ja võimalusel väljaspool koduvalda elavatele lastele.
- Lühiajalise lapsehoiuteenuse võimaldamine soovijatele.
- Koostöös kooliga loodusõppe suuna väljatöötamine ja rakendamine.

Probleemid

- Vähene laste arv.

Eesmärgid

- Lasteaed pakub laste hoiuteenust ja annab alusharidust, valmistades lapsi ette kooliks.
- Pakutakse lühiajalist lapsehoiuteenust vabade kohtade ulatuses ja võimaluste piires.

Tegevused

- Lasteaia sisustuse ja vahendite parendamine.
- Õppe-kasvatustöö mitmekesistamine, projektitegevustes osalemine.
- Vajaduse korral ja võimalusel linnas tööl käivate lapsevanemate vajadustega arvestamine, laste hoiuteenuste paindlikkuse suurendamine.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Lasteaia teenuse osutamine on otseselt seotud Eesmärgiga nr 1 ja Eesmärgiga nr 3, kaudselt toetab lasteaia teenuse osutamine Eesmärki nr 5. Toimiv lasteaed on tingimuseks ja eelduseks, et valda elanikke juurde meelitada.

1.11.1.2. Põhikool

Hetkeolukord

Koolihoone on põhjalikult renoveeritud 2002. aastal ning on väga heas seisus. Kooli juurde on loodud 2009.a õpilaskodu ja 2010.a rajatud nõuetekohane multifunktsionaalne treening- ja mänguväljak. Õpilaste arv on koolis olnud 2012-2014.a stabiilne (vaata tabelist).

Õpilaskodus on 6 riiklikult rahastatavat kohta õpilastele väljastpoolt koduvalda. Koolipidaja on kehtestanud õpilaskodu igakuise kohamaksu, mida tasub õpilase elukohajärgne linnaosa-, omavalitsus või lapsevanem.

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Lasteaialaste arv	7	8	8	7	6
Õpilaste arv	17	17	18	25	17
KOKKU	24	26	26	32	23
Rahastamisprognoos	677 204 kr				

Eristaatus annab koolile kindlustunde lisavahendite kujul riigieelarvest. 2014/2015 õppeaastal on omandamas õpetaja kutsekvalifikatsiooni 20% õpetajatest.

Põhimõte

Kooli pidamine on üks põhilisi teenuseid, mida kohalik omavalitsus osutab kohalikele elanikkonnale ja on kogukonna jätkusuutlikkuse üks alustalasid. Planeerimisperioodi jooksul hoiab Nõva vald kooli alles. Vald garanteerib õppetöö korraldamise põhikoolis. Koolil on välja arendatud loodusõppesuund. See võimaldab süvendatult loodusaineid omandada selleks sobivas keskkonnas. Õpilaskodu olemasolu ja arendamine võimaldab pakkuda teenuseid ka teistele omavalitsustele, garanteerimaks kooli püsimiseks vajaliku laste arvu.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Üldhariduse andmise säilitamine ja kaasajastamine kolmes esimeses kooliastmes.
- Kooli pargiala korrastamise ja uuendamise algatamine.
- Õpilaskodu laiendamine ja õpilaste arvu suurendamine.
- Koolitranspordi võimaluse olemasolu.
- Füüsilise õpikeskkonna kaasajastamine.
- Personali mitmekülgne koolitatus.

Probleemid

- Muudatused valla elanikkonnas ja sellega seoses laste arvu vähenemine.
- Kaugemal elavate laste transport kooli.
- Tugiteenuste vähenemine kättesaadavus või puudumine (logopeed ja psühholoog).
- Füüsilise õpikeskkonna ebapiisavus ja aegumine.
- Personali täiendkoolituskulude ebapiisavus.

Eesmärgid

- Planeerimisperioodi jooksul toimib kool kolmes kooliastmes.
- Kaugemal elavate laste koolitransport on korraldatud.
- Füüsiline õpikeskkond on parenenud.
- Algatatud on kooli pargi korrastamine ja uuendamine.
- Personalil on võimalus osaleda erialastel täiendkoolitustel.

Tegevused

- Loodusõppesuuna väljaarendamine. Erikallaku kontseptsiooni väljatöötamine.
- Kooli personali täiendkoolitusteks vahendite taotlemine erinevatest projektidest ja koolipidaja eelarvest.
- Õpilaskodu laiendamine.
- Kaugemal elavatele lastele koolitranspordi korraldamine.
- Kooli pargiala korrastamiseks on vallas koostatud metsanduskava ja uuendamise planeerimine on algatatud.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Kooli jätkuv pidamine ja jätkusuutlikkuse tagamine läbi loodusõppesuuna on otseselt seotud Eesmärgiga nr 1 ja Eesmärgiga nr 3.

1.11.1.3. Vabaharidus

Hetkeolukord

Nõva vallas vabaharidusliku tegevusena võib käsitleda kunstiringe, samuti esinevad üksikud valla territooriumil korraldatavad kursused. Põhikooli juures tegutsevad huviringid on käsitletavad eelkõige koolisisese huvitegevusega, vabahariduslikeks saab neid pidada juhul, kui nad on suunatud laiemale avalikkusele.

Põhimõte

Vabahariduse korraldamine Nõva vallas on tervitatav erainitsiatiivina, kas üksikkodanike, või juriidiliste isikute algatusena. Valla osalemine tegevuses otsustatakse eraldi iga juhtumi puhul, vastava taotluse alusel.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Loodusharidus – looduslaagrid, ornitoloogia, loodusfotograafia, astronoomia jms.
- Merega seotud vabaharidus – paadijuhi kursused, veesõidukite juhtimine, merepääste, jms.

Kultuuritöö

1.11.1.4. Raamatukogu

Hetkeolukord

Raamatukogu tegutseb koolimaja ruumides, teenindades nii kooli, kui muud elanikkonda. Keskmise hinnanguline elanike külastatavus 2 inimest päevas + kooli vajadused. Seal asub ka Avatud Internetipunkt.

Põhimõte

Planeerimisperioodi jooksul raamatukogu jätkab tegevust oma senises sisus ja vormis, raamatukogu ei likvideerita ja tema tegevust ei piirata, raamatukogu asukohta ei muudeta.

Probleemid

- Raamatukogul napib arhiivirume.

Eesmärgid

- Raamatukogu kui valla kultuuriasutus peab arenema vastavalt võimalustele ja vajadustele, mille tegevus peaks olema polüfunktsionaalne.
- Raamatukogule garanteeritakse koolimaja piires optimaalne ruumiprogramm.

Tegevused

- Arhiiviruumi sisustamine riiulitega, vajadusel vaheseina ehitamine.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Raamatukogu tegevuse kindlustamine toetab Eesmärki nr 1.

1.11.1.5. Kirik

Hetkeolukord

Nõva vallas tegutseb aktiivselt EELK Nõva kogudus. Jumalateenistusi korraldatakse igal pühapäeval. Keskmiselt käib 20 inimest teenistuse kohta. Kirik on suviti avatud 3 päeva nädalas - reede, laupäev, pühapäev Teeliste kiriku raames. Kirik on oluline külastuspaik turistidele, potentsiaali võiks rohkem ära kasutada. Kirikus on mittestatsionaarne elektriküte, mida kasutatakse vajadusel. Külmal ajal toimuvad teenistused koguduse majas. Kirikut soovitakse saada muinsuskaitse alla, hetkel kaitstud osa sisustusest.

Põhimõte

Kirik on oluline osa valla kultuuripildis, üks meelerahu ja sotsiaalse turvalisuse tagajaid. Kirik areneb tuginedes annetustele, ühiskondlikule tööle ja kogukondlikule initsiatiivile. Valla osalemine tegevustes otsustatakse iga juhtumi puhul eraldi, vastava taotluse alusel. Vald käsitleb kirikut eelkõige kui külastusobjekti, kultuuriobjekti ja kirikukogudust kui head koostööpartnerit noorsootöö ja sotsiaaltöö korraldamisel.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Teeliste kiriku projekti jätkamine ja arendamine, teavitusmaterjalide üllitamise ja interneti kaudu teavitustöö tegemine.
- Sobilike ilmalike tegevuste (kontsertide, näituste jms) aktiivsem korraldamine kirikus eesmärgiga tõhustada kuulustööd, suurendada kiriku kandepinda rahva hulgas ja suurendada koguduse sissetulekuid.

Probleemid

- Kiriku halb küttesüsteem (elektriküte ohtlik) raskendab talvist kasutust.
- Kirik vajab renoveerimist.

Eesmärgid

- Perioodi lõpuks on kiriku külastatavus suurenenud 10%.
- Kirik on talvel soe, tegevus kirikus toimub aastaringselt.

Tegevused

- Teavitustegevused – internet, kirjalikud materjalid
- Kiriku küttesüsteemi väljaehitamine.
- Giidi teenuse parendamine turismi tarbeks: räägitakse nii kirikust kui vallast ja selle tekkest üldisemalt.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Kiriku tegevuse tõhustamine aitab kaasa otseselt Eesmärgi nr 1 saavutamisele ja kaudselt Eesmärgi nr 5 saavutamisele.

1.11.1.6. Seltsitegevus ja kultuuriüritused

Hetkeolukord

Nõva vallas tegutsevad järgmised seltsid ja seltsingud:

- MTÜ Peraküla Teater - ühendab rahvatantsurühma Nõva Hongad ja näitemänguhuvilisi
- MTÜ Nõva Tuletõrjeselts- vabatahtlik pritsumeeste selts, osutab päästeteenistuse teenust
- MTÜ Nõva Jahi- ja Kalameeste selts – ühendab jahi – ja kalamehi
- MTÜ Peraküla Kompas – aktiivne orienteerumisklubi
- Pensionäride ühendus „Kuldne sügis“
- Nõva Püha Olevi Kogudus
- MTÜ Spordiklubi Nõva
- MTÜ NordEstNõva
- Põlluotsa talumuuseum – eraomanduses olev hobimuuseum

Külaliikumise ilmingutena on aktiivsed Rannaküla külaselts, Vaisi külaselts, Variku külaselts ja Peraküla seltsing „Peraküla sõbrad“. Ka Nõva külas on külaliikumine tekkimas.

Kultuuriüritused – valla toel on toimunud traditsioonilised jõulu- ja jaanipäevapeod

Peamised siseürituste toimumiskohad on Variku seltsimaja ning Nõva koolimaja juures – aulad ja võimla. Ainukese taidluskollektiivina tegutseb vallas segarahvatantsurühm Nõva Hongad.

MTÜ Peraküla Teater tegeleb elanike vaba aja sisustamisega, kultuuriliste ürituste korraldamisega traditsioonide jätkamiseks ja noorte vabaaja sisustamiseks erinevate tegevustega, ühendab rahvatantsurühma Nõva Hongad ja näitemänguhuvilisi.

Kontserdi ja muu vabaõhuürituse kohana toimivad Peraküla, Vaisi, Nõva, nn. Käbiküla ja Variku külaplatsid. Kontserte korraldatakse Nõva kirikus ja Nõva koolis. Keskne selgelt määratletud kultuurikeskus puudub.

Põhimõte

Situatsioonis, kus teiste keskustega ühendus on halb, sotsiaalteenused on minimaalsed ja kohapeal on nappus töökohtadest, on identiteet üks peamisi tegureid, mis hoiab inimesi kohapeal. Identiteedi ühed põhilised kandjad on inimeste vahelised sidemed, mida omakorda hoiab ülal rikkalik ja mitmekesine seltsielu. See liidab suveelanikke ja mujal elavat rahvast Nõva külge, moodustades kogukonna, mille piirid ulatuvad väga palju kaugemale kui Nõva valla administratiivpiirid. Sellisena on seltsielu üks kohaliku kogukonna jätkusuutlikkuse alussambaid. Kultuurielu ja seltsitegevuse

toetamine on planeerimisperioodil üks Nõva valla prioriteetidest. Huvi- ja seltsitegevuse finantseerimisel rakendatakse projektipõhist tegevust.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Kohalike seltsiürituste reklaamimine ka väljaspool valda.
- Kultuuri- ja seltsitegevuse koordineerimine ja toetamine ning materiaalse baasi parandamine.
- Seltsitegevuse majandusliku külje tõhustamine ja sellega kaasnevate rahastamise võimaluste tutvustamine.
- Koostöös kogukonnaga uute seltsielu tippsündmuste loomine.

Probleemid

- Kultuuri- ja seltsitegevuse koordineerija ja tugisiku puudumine vallas.
- Hästi väljaehitatud vabaõhu-peopaikade puudumine.
- Kultuuri- ja seltsitegevuse vähene kajastatus väljaspool valda.
- Nõrk koostöö riiklike asutustega.

Eesmärgid

- Vallas on huvitegevus koordineeritud.
- Vallas on vähemalt neli heas korras väliürituse korraldamise kohta.
- Aastas on vähemalt 3 brändiüritust.

Tegevused

- Huvitegevuse koordineerimine läbi ümarlaua.
- Isetegevus- ja taidluskollektiivide tegutsemise pidev toetamine.
- Peopaikade väljaehitamine ja korrastamine külades.
- Peraküla kiigeplatsile vabaõhulava ehitamine.
- Nõva valla kultuurielu kajastamine valla koduleheküljel.
- Aastaringse kultuurikalendri koostamine ja elluviimine.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Seltsitegevuse tõhustamine aitab täita Eesmärki nr 1 ja Eesmärki nr 5.

1.11.2. Sport

Hetkeolukord

Kooli juures on olemas kõik põhilised võimalused sporditegevuseks - võimla, jõusaal, jalgpalli- ja korvpalliväljakud on olemas, kuid vajavad remonti ja kaasajastamist. Sportijad on koondunud Nõva Spordiklubisse. Orienteerumisspordi harrastajaid koondab MTÜ Peraküla Kompass.

Vallas on mitmekesised virgestusvõimalused - matkarajad, terviserajad. Valda läbib populaarne jalgrattarada –EuroVelo trass.

Põhimõte

Spordi kohta kehtib suurem osa seltsitegevuse põhimõttelises osas kirjeldatust. Vald tagab elementaarsed tingimused levinumate spordialade harrastamiseks. Igasugune sporditegevus on tervitatav, korraldatav kodanikualgatuse korras ja toetatav valla eelarvest eraldiseisva otsuse alusel. Sporditegevus, mis on suunatud laiemale üldsusele ja soodustab kaasamist, on eelistatud, toetatud ja arendatav valla poolt.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Veega seotud spordialad – purjetamine, surfamine jms.
- Matkamine ja orienteerumine.

- Võistluste, laagrite ja muude ürituste korraldamine laiemale üldsusele.

Probleemid

- Kooli staadioni halb seisukord.
- Aegunud jõusaali sisustus ja muu spordiinventar

Eesmärgid

- Spordiinventari pidev uuendamine.
- Vallal spordiürituste kalender kultuurikalendri osana. Ürituste korraldamine ja reklaamimine.
- Liikumisharrastuse edendamine.

Tegevused

- Tervise- ja suusaradade rajamine.
- Jõusaali sisustuse ja muu spordiinventari pidev uuendamine.
- Kooli staadioni uuendamine.
- Sporditöö koordineerimine läbi spordiklubi.
- Ürituste kalendri koostamine, reklaamimine ja elluviimine.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Sporditegevuse tõhustamine aitab täita Eesmärki nr 1 ja Eesmärki nr 5

1.11.3. Noorsootöö

Hetkeolukord

Noortekeskus (nii koht kui tegevused) vallas puudub. On toimunud noorteüritusi erinevate korraldajate initsiatiivil.

Põhimõte

Noorsootöö on tegevus, mis on läbivaks jooneks kõigi seltsielu, spordi ja muu ühiskondliku tegevusega tegelevate asutuste, ühingute ja seltsingute juures. Noorsootöö teemasid arutab ja noorsootöö esindatust ja osakaalu teiste ametkondlike ja ühiskondlike organisatsioonide juures esindab Nõva Vallavalitsus.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Vajadusel noorsootöö teemaliste arutelude käivitamine ja korraldamine.
- Noorsooga seotud tegevuste tõhustamine teiste organisatsioonide tegevustes.

Probleemid

- Noorsootöö vähene osakaal teiste organisatsioonide tegevuskavades.
- Eestvedaja puudumine noorte hulgas.

Eesmärgid

- Noored kogunevad ühistegevuse korraldamise eesmärgil valla saunas ja korraldavad ise oma tegemisi.
- Iga vallas tegutsev organisatsioon on läbi mõtelnud noorsootöö osakaalu oma tegevuses ning pühendanud kindla osa oma tegevustest noortele.

Tegevused

- Valla vabaihenduste kokkukutsumine ja noorsootöö teemalise ümarlaua korraldamine.
- Noorsootöö elementide fikseerimine vabaihenduste tegevuses.
- Ühistegevuse ärgitamine noorte hulgas.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Sporditegevuse tõhustamine aitab täita Eesmärki nr 1 ja Eesmärki nr 2.

1.12. TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE

Põhimõte

Nõva valla rahalised ressursid ei võimalda iseseisvalt ja puhtalt valla maksubaasi arvelt välja arendada täiuslikku teenuspaketti kõigis sotsiaalelu valdkondades. Seetõttu peetakse Nõva valla tervishoiuteenuste ja sotsiaalhoolekande arendamisel silmas järgmist üldist põhimõtet: tervishoid ja sotsiaalhoolekanne Nõva vallas areneb koostöös - koostöös generatsioonide vahel, koostöös kogukonna liikmete vahel, koostöös vallavalitsuse ja kolmanda sektori vahel, koostöös naabervaldade vahel ja koostöös maakondlike võrgustikega.

1.12.1. Arstiabi

Hetkeolukord

Nõva kuulub Pürksis paikneva perearsti teeninduspiirkonda. Perearsti vastuvõtt toimub kahel korral nädalas. Probleemaatiline on arstimate kättesaadavus – ravimeid tellitakse sotsiaaltöötaja kaudu. Hoonele on vaja täiendavaid funktsioone, palju vaba pinda (80% hoonest).

Põhimõte

Nõva vald säilitab ambulatooriumi tegevuse, tagades haigekassa poolt ambulatooriumile esitatavate nõuete täitmise nii ruumide, varustuse kui ka lahtiolekuaegade osas. Vald doteerib meditsiinitegevuse osutamist sedavõrd, kuivõrd teenuse säilimise tagamiseks möödapääsmatuks osutub.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Med. õe teenuste loomine.
- Tervishoiu- ja hooldusteenuste pakkumine loodavas päevakeskuses.
- Meditsiiniliste proovide võtmise ja lihtsamate analüüside teostamise võimaldamine kohapeal.

Probleemid

- Vajadusel on keeruline leida med. personali.
- Erakorralise arstiabi pikk reageerimisaeg tulenevalt valla asukohast.
- Seadusandlikud takistused ravimite väiksemahulise käsimüügi võimaldamiseks kohapeal.

Eesmärgid

- Tagada teenuse parendamine ja jätkuv kättesaadavus.

Tegevused

- Läbirääkimiste pidamine ravimite käsimüügi korraldamiseks Nõval.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Arstiteenuse kättesaadavuse parendamine aitab otseselt kaasa Eesmärgi nr 1 täitmisele ja aitab kaudselt kaasa Eesmärgi nr 5 täitmisele.

1.12.2. „Heaoluteenused” –, juuksur, saun jms.

Hetkeolukord

Erinevaid teenuseid pakutakse kaootiliselt.

Põhimõte

Sotsiaalabi vajavatele inimestele pakutavate teenuste üks osa on korraldatavad valla poolt päevakeskuses. Ülejäänud „heaoluteenused“ on korraldatavad erainitsiatiivil ja mitte toetatavad valla eelarvest. Juhul, kui erasektor näitab üles initsiatiivi mõnede teenusliikide arendamiseks, siis toetab vald seda tegevust, aidates leida ruume ja neid optimaalsetel tingimustel rendile andes.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Sauna teenuse väljaarendamine valla saunas.

Probleemid

- Teenuse madal tasuvus, teenuspakkujate puudumine.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Teenuspaketi tõhustamine aitab kaasa Eesmärgi nr 1 ja Eesmärgi nr 5 saavutamisele.

1.12.3. Hoolekanne

Hetkeolukord

Eakate inimeste osakaal kasvab pidevalt. Hoolekannet korraldab valla sotsiaaltöötaja. Sõlmitud on mitmeid hoolduslepinguid koduhoolduseks. Hästi toimib naabriabi. Vallas on 15 abivajavat vanurit ja 30 erivajadustega inimest. Hoolduslepinguid on sõlmitud 20. Need arvud on aastate lõikes enam-vähem stabiilsena püsinud.

Põhimõte

Hoolekanne on oluline osa valla poolt pakutavast avalikust teenusest. Hoolekanne arendatakse välja koostöös loodava päevakeskusega, sealjuures kasutades võimalikult palju erasektorit, kolmandat sektorit, kogukonna sisest vastastikku abi ja koostööd naaberomavalitsuste vahel. Nõva valla sotsiaalhoolekande üldine eesmärk on võimalikult suurendada eaka või erivajadusega inimese kodust toimetulekuvõimet ning kogukonna sisest abistamist.

Hoolekande arendamisel peetakse silmas järgmisi erinevaid valdkondi:

- naabriabi
- avahooldus ja koduteenus
- sotsiaalkorter
- eakate päevakeskus
- statsionaarne hooldus hooldekodus

Potentsiaalsed arengusuunad

- Kolmanda sektori ning naabriabi osakaalu tõhustamine ning motiveerimine hoolekandeteenustes.
- Eakate päevakeskuse rajamine.
- Hooldekodu rajamine.
- Koostöö naabervaldadega sotsiaalvõrgustiku arendamisel
- Erivajadustega inimestele rehabilitatsiooni võimaluste loomine.

Probleemid

- Puudub päevakeskus.
- Sotsiaalkorter määratlemata.
- Piirkonnas puudub vanuritele ööpäevaringne hoolekande võimalus.

Eesmärgid

Perioodi lõpuks on:

Nõva valla arengukava

- -uuesti läbi vaadatud võimalused kolmanda sektori kaasamiseks avahoolduses ning võimalused naabriabi laiendatud kasutamiseks;
- -välja arendatud eakate päevakeskus ambulatooriumi hoone baasil, sealhulgas erinevate teenuste pakkumine;
- -valla sotsiaalkorter kohandatud ja invaivalmis,
- -vallas välja ehitatud hooldekodu, mille teenuseid saab kasutada ka kohalik kogukond.

Tegevused

- Kolmanda sektori organisatsioonidega ümarlaua korraldamine ja koostöövõimaluste selgitamine. Võimalusel koostöölepingu sõlmimine.
- Hoolduslepingute analüüs, naabriabi tõhustamise võimaluste selgitamine, vajadusel lisakulude lülitamine valla eelarvesse.
- Päevakeskuse teenuse paketi väljatöötamine ja rakendamine.
- Sotsiaalkorteri kohandamine ja vastavusse viimine nõuetega.
- Multifunktsionaalse sotsiaalkeskuse väljaarendamine ambulatooriumi baasil päevakeskuse näol.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Sotsiaalhooldekande tõhustamine aitab kaas Eesmärgi nr 1 ja Eesmärgi nr 2 saavutamisele.

1.12.4. Lastekaitse ja erivajadustega lastega tegelemine

Hetkeolukord

Lastekaitse ja erivajadustega lastega tegelemist korraldab vallas valla sotsiaaltöötaja.

Põhimõte

Lastekaitse ja erivajadustega lastega tegelemine on üks kindel osa valla sotsiaalteenuste paketist, mida arendatakse koostöös naabervaldadega ja osana ülemaakondlikust koostööst.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Teenuspaketi tõhustamine koostöös naabervaldadega ja maakondlike koostöövõrgustikega, seal hulgas lastevanemate teadlikkuse tõstmine.
- Peredele tugiisiku teenuse pakkumine ja tugiteenuste pakkumine erivajadustega lastele.

Probleemid

- Kohapealse sihtgrupi vähesus, mis takistab kohalike teenuse väljaarendamist.

Eesmärgid

- Perioodi lõpuks pakutakse lastekaitse ja erivajadustega laste valdkonnas võimalikult täielikku teenuspaketti, mida võimaldavad kohapealsed ressursid ja koostöö naabervaldadega ja maakondlike võrgustikega.

Tegevused

- Teenuste paketi väljatöötamine, teenuse osutajate leidmine ja vajadusel koolitamine.
- Naabervaldadega koostöövõimaluste väljaselgitamine, võimalike ühiste teenuspakettide väljaarendamine.
- Maakondlike koostöövõrgustikega koostöövõimaluste väljaselgitamine, võimalike ühiste teenuspakettide väljaarendamine.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Lastekaitse ja erivajadustega laste suunal tegevuse tõhustamine aitab kaas Eesmärgi nr 1 ja Eesmärgi nr 2 saavutamisele.

1.12.5. Tervisekasvatus ja -edendus

Hetkeolukord

Tervisekasvatus ja -edendus toimub põhiliselt kooli ja ambulatooriumi kaudu.

Põhimõte

Tervisekasvatus ja -edendus on olulised tegevusvaldkonnad, mis vähendavad pikas perspektiivis kogukonna kulutusi meditsiinile ja sotsiaalhoolekandele.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Spetsiaalsete kampaaniate korraldamine, maakondlikes kampaaniates ja programmides osalemine.
- Terviseõpetuse tõhustamine koolis koostöös perearstiga ja kolmanda sektori organisatsioonidega.

Eesmärgid

- Tõsta valla elanike teadlikkust tervislike eluviiside eelistest.

Tegevused

- Lastele teavituseprogrammi korraldamine – noorsoo kuritegevuse, alkoholismi ja narkomaania tagajärjed.
- Tervisespordi propageerimine läbi ürituste korraldamise – kolmanda sektori kaasamine.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Tervisekaitse ja -edenduse suunal tegevuse tõhustamine aitab koos Eesmärgi nr 1 ja Eesmärgi nr 2 saavutamisele.

1.13. ETTEVÕTLUS

Tööealise elanikkonna (19-64 aastased) hulk väheneb. Statistikaameti avalike andmete järgi elab 2014.aastal Nõva vallas 226 tööealist inimest.

Põhimõte

Vald aitab kaasa igasuguse ettevõtluse tekkele, mis aitab luua kohalikku tööhõivet, loob kohaliku infrastruktuuri, on kooskõlas hea tavaga ja säästvalt korraldatud. Valla abi seisneb asjaajamise operatiivses korraldamises, võimalusel infrastruktuuri rajamisele ja maaküsimuste lahendamisele kaasaaitamises jms.

1.13.1. Mittepõllumajanduslik tootmine

1.13.1.1. Metsandus

Hetkeolukord

Enamus valla territooriumil asuvast metsast kuulub riigile. Nõva metsade kvaliteet on madal ja tulukus vähene. Raiet teostatakse metsamajanduskavade alusel. Enamus puitu müüakse väljapoole valda.

1.13.1.2. Tööstus

Hetkeolukord

Nõva vallas tegutseb 1 tööstuslikku laadi ettevõtte. OÜ Rave Furniture tsehh Variku külas valmistab madratseid ja analoogilisi pehme mööbli tooteid.

Potentsiaalsed arengusuunad

▪ Kohaliku tooraine (puit, liiv) suuremale väärtustamisele suunatud väikeettevõtete arendamine: paadiehitus, suveniiride valmistamine, puidutööstuslikud nišitootmised jne.

Tegevused

- Nõva kui väiketööstusliku tootmise võimaliku tegevuskoha potentsiaali kirjeldamine ja reklaamimine koduleheküljel, kirjaliku brošüüri üllitamine ja levitamine.
- Elanike ettevõtlusvaimu ärgitamine ja ettevõtlusega alustamise julgustamine.
- Vastavatest koolitustest teavitamine.

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Nõva kui võimaliku väiketootmise asukoha tutvustamine aitavad kaasa Eesmärgi nr 1 ja Eesmärgi nr 5 täitmisele.

1.13.2. Turism ja teenindus

1.13.2.1. Turism ja puhkemajandus

Hetkeolukord

Nõva valla ilus ja kaitstud loodus: metsad, järved ja laulva liivaga mererand omavad potentsiaali puhkemajanduse arendamiseks. Praegu tegutseb vallas ametlikke puhkemaju 6, ühtekokku 111 voodikohaga.

Nõva puhkemajad:

▪ Roosi Turismitalu	20 voodikohta
▪ Veskiõie Puhkemaja	16 voodikohta
▪ Madise Puhkemaja	11 voodikohta
▪ Samblamaa Puhkemaja	12 voodikohta
▪ Metskonna Puhkemaja	8 voodikohta
▪ Villa Nõva	44+ voodikohta

Lisaks on vallas 1 RMK poolt hallatav telkimisala, 2 pikniku kohta, 2 puhkekohta ja 1 parkla.

Probleemid

- Mõju vähesus kohalikku ellu – kohapeal ei ole piisavalt teenuseid (kauplus, toitlustus, samuti on suur „metsiku“ turismi osakaal); sellepärast tuuakse enamikel juhtudel kõik vajalik väljastpoolt valda sisse.
- Puhkajate, kohalike elanike ja suvilaomanike vastuseis rahurikkujatele.
- Puudub korralik viidamajandus.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Supelrandade arendamine.
- Potentsiaalne väiketeeninduse arenduspiirkond.
- Karavaniparklate väljaarendamine.
- Jalgrattaturismi propageerimine ja teenindamine.
- Nõva kiriku kui Läänemaa ainsa puukiriku aktiivsem kasutamine külastatavuse sihtkohana.
- Nõva kivide ja Peraküla munakivitee eksponeerimine.
- Põlluotsa muuseumi aktiivsem arendamine külastuse sihtkohana, sealhulgas ööbimisvõimaluste aktiivsem pakkumine.
- Piirkonna ühisturustamine ja tootearendus, koostöös teiste Põhja-Läänemaa valdadega, Lääne-Harjumaa turismipiirkonnaga ja RMK-ga.
- Siltide ja viitade süsteemi väljatöötamine.

- Koostöös RMK-ga juurdepääsuteede parendamine mereni.
- Väikesadama väljaarendamine.

1.13.2.2. Teenindus

Hetkeolukord

Vallas on üks kauplus Nõva küla keskses.

Põhimõte

Nõva valla teenindussektori jätkusuutlikkus on üles ehitatud külastatavusele ja turismile. Kohaliku elanikkonna tarbimisvõime võimaldab ainult minimaalset esmatarbekaupade müüki kohapeal.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Turismisektori arenemisel suviste teenuspakettide osatähtsuse suurendamine ja suviste teenuspakettide mitmekesistamine.

Tegevused

- Nõva kui turismi sihtkoha turustamine koduleheküljel ja kirjaliku brošüüri abil, seda koostöös ettevõtjatega ja naabervaldadega.
- Turismi kui majandustegevuse potentsiaali tutvustamine potentsiaalsetele ettevõtjatele ja noortele.
- Eelduste loomine valla ettevõtjate ümarlaua moodustamiseks.
- Hooajalisuse vähendamiseks tootepakettide väljatöötamine koostöös ettevõtjatega ja naabervaldadega.
- EuroVelo marsruudi (Keibu-Nõva-Rannaküla-Spithami) turistide puhke – ja infopunktide väljaarendamine.
- Vaatamisväärsuste ja külastusalade varustamine viitadega ja infotahvlitega.
- Külastusobjektidena toimivate kultuuriobjektide renoveerimine – rekonstrueerimine ja eksponeerimine, seal hulgas Nõva kirik ja Peraküla munakivitee.
- Valla külastussihmäärgiks olevate tegevuste kalendri väljatöötamine koostöös ettevõtjatega ja kodanikeühendustega (seal hulgas kultuuriüritused, spordiüritused, vabahariduslik tegevus jms) tegevuskalendri elluviimisel osalemine.

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Tegevused turismimajanduse edendamiseks aitavad kaasa Eesmärgi nr 5 täitmisele.

1.13.3. Põllumajandus, kalandus, jahindus

1.13.3.1. Põllumajandus

Hetkeolukord

Võrreldes 2007.aastaga on põllumajanduslik tegevus Nõva valla maadel tänaseks kõvasti tõusnud. Seda suuresti ka tänu põllumajandustoetustele. Nõva põllumaid kasutavad OÜ Laheotsa, OÜ Lahepõllu, OÜ Hevera, OÜ Külimit ning lisaks veel mõned üksikettevõtjad. Peamiselt kasvatatakse rapsi, köögivilja, teravilja, lihavärskeid, lambaid ning tehakse heina. Potentsiaali võiks olla alternatiivpõllundusel, mis kasutab müügiargumendina puhast keskkonda (ravimtaimed, mesi jne) või karjakasvatusel.

Põllumajandusvaldkonna arengud Nõva vallas vajavad täiendavat uuringut.

1.13.3.2. Kalandus

Hetkeolukord

Kalandus Nõva vallas on elavnemas, seda näitavad ka suurenenud püügimahud. Peamiselt püütakse lesta, räime, ahvenat, vähemal määral ka siiga ja forelli. Tegutsevad mitmed kutselised kalurid FIE-na ning üks osaühing, lisaks hobikalastajad.

Arengupotentsiaaliks oleks kohapealne väiketöötlemine, kala väärindamine (kogu protsessi haldamine püügist alates). Kalandussektori mitmekesistamisel tekiks kaluritel aastaringne hõivatus. Hetkel on ainsaks pääsuks merele Nõva sadam, mis vajab renoveerimist. Leidub ka väikeseid lautrikohti, kuid neid saavad kasutada vaid väikesed aerupaadid.

1.13.3.3. Jahindus

Hetkeolukord

Jahindus pakub täiendavaid võimalusi turismi arenguks. Jahimajanduse arenguvõimalused – populatsioonide suurendamine söödapõldude abil jne – vajaksid täiendavat uurimist.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Piirkonnas toitlustusega tegelevate ettevõtete varustamine kohalike toiduainetega.
- Kalandussektori ja kalaturismi toetamine ning arendamine.
- Väiketootjate ühistegevuse käivitamine mahetootmise ja muu alternatiivtootmise arendamiseks ja toodangu turustamiseks.
- Ühiste kaubamärkidega nišiturgude hõivamine kohalikus kaubanduses ja kaubanduskettides.
- Jahiturismi arendamine koostöös jahiseltside, RMK ja maaomanikega. Jahi-lasketiiru väljaarendamine.

Eesmärgid

- Vähemalt 50% elanikest, kellel on potentsiaali tegeleda põllumajandusega, kalandusega või jahindusega, tegelevad vastavate aladega.

Tegevused

- Põhja-Läänemaa maamajanduspotentsiaali uuringu koostamine koostöös naabervaldadega.
- Kalaturismi võimaluste analüüsi koostamine ja tulemuste tutvustamine ettevõtjatele.
- Nõva sadama renoveerimine.
- Väiketootjate ühistegevuse käivitamise toetamine koostöös naabervaldadega.
- Jahiturismi arengu potentsiaali hindamine, ühiste arutelude korraldamine koos asjaosalistega.
- Kohalike tootjate ja kohalike tarbijate lähendamine: võimaluste tutvustamine valla kodulehel, valla lehes ning ühisüritustel.

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Tegevused põllumajanduse, kalanduse ja jahinduse edendamiseks aitavad kaasa Eesmärgi nr 1 ja Eesmärgi nr 5 täitmisele.

1.13.4. Infrastruktuur

1.13.4.1. Maanteed

Hetkeolukord

Nõva valla ühendusteede olukord on paranenud, on vaid jäänud üks riigimaantee teelõik Nõva ja Variku vahel, mis pole tolmuva. Valla ülesanne on koos maantee ametiga aastaks 2017 muuta see kõvakattega teeks. Halb tee seisukord on vallaelanike jaoks kõige suurem igapäevaelu segav

probleem. Lisaks tolmule on tee halva kvaliteediga ja seetõttu on teenuste tarbimiseks vajalikud sõidud seotud suurema aja- ning närvikuluga.

Nõva valda läbivad kolm riigi kõrvalmaanteed: Harju-Risti-Riguldi-Võntküla, Vaisi-Kuijõe ja Nõva-Rannaküla maantee, neist viimane jääb kogu ulatuses Nõva valla piiresse. Riigiteede pikkus vallas on kokku 29,22 km, sellest kõvakattega 6,35 km. Nõva valla munitsipaalomandis olevaid teid on kokku 15,3 km, mis kõik on enamuses katteta ehk kruusteed. Probleemiks on nende teede kvaliteet ja puudulik teekate ja teede hooldus: pindamine, lumekoristus- ning libedustõrjetööd, kuna napib raha nende tegevuste elluviimiseks.

Põhimaantee paranemisel on oodata järgmisi muudatusi Nõva valla elus:

- turismi, sh „metsiku“ turismi osatähtsuse tõus, eriti autokesksete inimeste poolt;
- pendelrände suurenemine – kohaliku hea elukeskkonna tarbimine võib tõusta, suvitajate kohalviibimine pikeneda ka puhkusevälisesse aega;
- Peraküla munakivitee vajab korrastamist-konserveerimist kui funktsionaalses kasutuses olev vaatamis- ja kultuuriväärtus;
- kõigile turismiobjektidele peab olema tagatud juurdepääs ka bussiga.

1.13.4.2. Kergliiklusteed

On oluline rajada kergliiklustee Nõva külakeskusesse, bussijaamast kuni koolini turvalisuse huvides. Võimalusel ka Nõvalt Rannakülla, integreerimaks mõlemad piirkonnad omavahel paremini. Võimalik on kasutada tagasihoidlikku lahendust koos terviserajaga.

Samuti oleks vajalik kergliiklustee rajamine Nõva keskusest Laimi poe juurest kuni Vaisi külla Veski jõeni.

1.13.4.3. Liikluskorraldus

Liikluskorralduses on vaja välja selgitada probleemsed (ohtlikud) kohad, kavandada ja ellu viia meetmed nende likvideerimiseks enne ohvrite teket.

Piirkonna turvalisuse huvides on vaja koostöös politsei ja maanteeametiga välja selgitada strateegiliselt tähtsad kohad, kuhu paigutada teeristmikele valvekaamerada kogukonna turvalisuse huvides.

1.13.4.4. Sadam

Rannakülas on olemas volikogu poolt vastu võetud sadama lähiala detailplaneering, mille alusel on täna võimalik renoveerida Nõva sadam. Vastu on võetud ka sadama ala ehituslik projekt, kus saavad maabuda kuni 3m süvisega alused. Sadam on eraomanduses kuid on antud 30 aastaks rendile vallavalitsusele, teenindav infrastruktuur puudub hetkel täielikult.

Nõva sadama arendamine on valla üks tähtsamaid strateegilisi ülesandeid, kuna sadama arenguga on seotud ettevõtluse areng vallas. Nõva sadama arendamine toob endaga kaasa

Kohalikud elukutselised kalurid saavad jätkata oma tegevust, läbi mille propageeritakse rannakalanduse jätkusuutlikust

- paadiga elanike, suvitajate ja turistide huvi tõusu Nõva vastu;
- külastussadama väljaarendamine tõstaks valla külaliste hulka;
- tekiks suurem kandepind teenustele, avaneks võimalus töökohtade loomisele.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Riigiteede katmine mustkattega. Valla arenguseisukohast alternatiivid puuduvad.
- Valla teede mustkatte alla viimine suurema liiklusega aladel: Perakülas ja Vaisi külas.
- Nõva-Rannaküla vahelise ühenduse parandamine, sealhulgas kergliiklustee rajamine.
- Nõva küla liiklusohutuse parandamine kergliiklustee rajamisega.

- Nõva sadamast külastussadama arendamine.

Eesmärgid

- Aastaks 2017 on kõik Nõva valla riigimaanteed kaetud mustkattega.
- Aastaks 2018 on mustkattega kaetud Vaisi tee.
- Aastaks 2019 on Nõva-Rannaküla vahel rajatud kergliiklustee.
- Aastaks 2016 on Nõva-Vaisi vahele rajatud kergliiklustee.
- Aastaks 2017 on Nõva sadamast saanud külastussadam.
- Aastaks 2021 on Peraküla munakivitee renoveeritud.

Tegevused

- Nõva-Variku teelõigu katmine mustkattega.
- Valla teedele mustkatte rajamine.
- Kergliiklustee rajamine Nõva – Rannaküla suunal.
- Kergliiklustee rajamine Nõva külas.
- Kergliiklustee rajamine Nõva – Vaisi suunal.
- Nõva sadama väljaarendamine koostöös omanikuga.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Tegevused teede olukorra parendamiseks aitavad kaasa kõikide valla strateegiliste eesmärkide täitmisele.

1.13.5. Energeetika

1.13.5.1. Soojamajandus

Hetkeolukord

Valdavalt kasutavad Nõva valla majapidamised isiklikke kütteseadmeid, küttena kohalikku puitu. Tsentraalküte on kasutusel Nõva külakeskuses. Küttesüsteemiga on ühendatud korterelamud ja Nõva põhikooli peahoone ja võimla. Tsentraalkütet iseloomustavad suured kaod ülekandetrassidest ja madal efektiivsus. Kütteineks puit. Probleemi suurendab köetavate korterelamute (3 tk, kokku 40 korterit) väga madal soojapidavus.

1.13.5.2. Elektrivarustus

Hetkeolukord

Nõva valla tarbijate varustamine elektrienergiaga toimub Nõva 110/10 kV alajaama kaudu. Tarbijate varustuskindlustus ja pingekvaliteet on suhteliselt heal tasemel.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Lokaalsete katlamajade väljaehitamine koolile ja korrusmajadele.
- Korrusmajade soojustamine.

Eesmärgid

- Perioodi lõpuks on koolil ja korrusmajadel omaette katlamajad.
- Perioodi lõpuks on korrusmajad soojustatud.

Tegevused

- Korrusmajade energiaauditi koostamine.
- Uute küttesüsteemide projekteerimine koolile ja korrusmajadele.
- Lokaalsete katlamajade väljaehitamine.
- Korrusmajade välisseinte ja katuslagede soojustamine.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Energiamajanduse arendamine aitab kaasa Eesmärkide nr 1, 2, 3, 6 ja 7 täitmisele.

1.13.6. Ühisveevärk-kanalisatsioon.

Nõva vallas on koostatud ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukava 2007-2018, uuendatud aastateks 2012 - 2024, mis määratleb detailselt valdkonna arenguvajadused. Oluline on nimetatud kava vastavalt uute elamurajoonide tekke planeerimisele täiendada.

1.13.7. Side (sh andmeside)

Vallas on Eesti Posti postkontor. On tagatud mobiilside ja elementaarne internetiühendus, kuid esineb vajakajäämisi levis. Arenguruumi on kiire ja odava püsiühenduse pakkumisel. Valda läbib valguskaabel, kuid selle teenuse kättesaadavus on väga piiratud.

1.13.8. Keskkonnakaitse

1.13.8.1. Jäätmemajandus

Hetkeolukord

Prügilaid Nõva valla territooriumil pole. Varasemad kohalikud prügilad Varikul ja Rannakülas korrastati 1996. aastal ja viidi metsastamiseks sobivasse seisukorda.

Alates 1. septembrist 2013 alustas Nõva vallas uue hanke raames segaolmejäätmete vedu, omavalitsustega sõlmitud korraldatud jäätmeveo lepingu alusel AS Eesti Keskkonnateenused. Prügivedu Nõva puhkealal korraldab RMK.

Suvitajate poolt tekitatud prahiga on probleemid varasemaga võrreldes vähenenud. Mõned elanikud ja suvitajad ei oska siiski aru saada kui hea ja soodne võimalus on prügist lahti saamiseks prügiveoteenust kasutada. Paljud elanikud ladustavad prügi endiselt oma krundile või metsa alla või põletavad. Panditaarat võetakse vastu kaupluses. Segapakendi konteinerid asuvad Nõva külakeskuses, Perakülas, Rannakülas ja Varikus. Vanapaberi konteiner asub Nõva külakeskuses. Ohtlike jäätmeid kogutakse kokku kord aastas LOVL korraldatud ringiga. Vaja oleks ohtlike jäätmete kogumiskohta.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Elanikkonna teadlikkuse suurendamine, jäätmekogumisega liitunud majapidamiste arvu suurendamine.
- Suvekodanike ja külaliste teadlikkuse suurendamine heakorrast.
- Järelevalve tõhustamine.
- Krundil jäätmekäitluse tõhusam korraldamine perede poolt.
- Ohtlike jäätmete kogumiskoha rajamine Nõva valda.

Eesmärgid

- Perioodi lõpuks on Nõva vallas ohtlike jäätmete kogumiskoht, toimub regulaarne äravedu. Perioodi lõpuks on omavoliline risustamine vähenenud hinnanguliselt kaks korda.

Tegevused

- Jäätmekäitluskoolituste korraldamine majapidamistele.
- Infovoldikute koostamine ja jagamine suvekodanikele ja külalistele.
- Ohtlike jäätmete kogumiskoha rajamine ja majandamise korraldamine.
- Väikeste prügikastide paigutamine avalikesse kohtadesse.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Seotud kõigi eelpool nimetatud eesmärkidega.

1.13.8.2. Looduskaitse

Hetkeolukord

Nõva vallast on erinevate kaitsealadega kaetud 36 %, kuid menetluses on Nõva Looduskaitseala moodustamine, mis suurendab kaitseala piire veelgi. Looduskaitset korraldab Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regioon. Probleemiks on kaitse-eeskirjade järgimine külastajate poolt: reostamine, rannaalade rikkumine autode ja ATV-dega, tuleohu tekitamine.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Abipolitsei kaasamine kohaliku looduskeskkonna kaitsmisse.
- Teavitustöö tõhustamine infotahvlite ja infovoldikute abil.
- Motoradadele sobilike kohtade ja marsruutide leidmine ja rakendamine.

Eesmärgid

- Looduskeskkonna säilimine.
- Loodusressursside säästlik kasutamine.
- Tasakaalu leidmine looduskeskkonna ja inimeste elukeskkonna vahel.
- Elanike loodushoiualase teadlikkuse arendamine.
- Loodusturismi arendamine ja loodusobjektide parem eksponeerimine.
- Väärtuslike looduslike koosluste säilitamine koostöös maavaldajate ja ettevõtjatega.
- Koostöö parandamine looduskaitsetajatega.

Tegevused

- Korraldatakse ümarlaudu koos looduskaitse spetsialistidega.
- Koostöös maaomanikega leitakse ATV-dega sõitmiseks ala või marsruudid.
- Kaitsealadele lisatakse infotahvleid.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Looduskaitse tõhustamine aitab kaasa Eesmärgi nr 6 täitmisele.

1.13.9. Maavarade kasutamine

Hetkeolukord

Vabariiklikusse maardlate registrisse on kantud viis Nõva vallas asuvat maardlat:

- Variku (ehitusliiv, 108,9 ha)
- Hindaste (ehitusliiv, 121,23 ha)
- Leedisoo (vähelagunenud turvas)
- Leedisoo ja Suursoo maardlad (hästilagunenud turvas).

Kasutusse on võetud Künimäe karjäär, mis asub Sealepas Variku külas.

Põhimõte

Nõva valla maavarade kasutusele võtmine on tundlik küsimus, mis ühelt poolt pakub kohalikule omavalitsustel lisavõimalusi oma arengukava elluviimiseks ressursimaksu laekumise näol, teiselt poolt aga võib kahjustada Nõva valla kui puhta ja puutumatu looduskeskkonnaga valla mainet. Sellegipoolest, kuivõrd maavarade kasutamine on vallale selge võimalus, siis kaalutakse hoolikalt kõiki asjaolusid ja vastavaid otsuseid – kas maardlaid kasutada või mitte – võetakse vastu täies teadmises.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Tuhanõmme ja Säälepa kruusakarjääride kasutusele võtmine.

Probleemid

- Võimalikud keskkonnaohud kaevandamisel, seal hulgas ohustatud liikide elupaikade lähedus.

Eesmärgid

- Selgitada välja Nõva maardlate kasutusele võtmisega kaasnevad asjaolud, nii et üheselt on võimalik otsustada maardlate kasutamine või kasutuseta jätmine.

Tegevused

- Nõva valla maardlate kasutusele võtmise tasuvusanalüüsi koostamine, keskkonnamõtjude hinnangute koostamine.
- Tuhanõmme karjääri munitsipaalomandisse taotlemine.

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Nõva valla maavarade kasutusele võtmise võimluste uurimine aitab kaasa Eesmärgi nr 1, 2, 3, 5 ja 7 täitmisele.

1.14. KÜLAELU

1.14.1. Turvalisus ja pääste

1.14.1.1. Turvalisus

Hetkeolukord

Elu Nõva vallas on suhteliselt turvaline. Probleemiks on suvine järsult suurenev rahvahulk, sellega kaasneb raurikkumisi, huligaansust, väiksemaid põlenguid ja looduskaitse-eeskirjade rikkumisi. Suurenenud liiklus põhjustab ka suuremaid avariiotlikke olukordi, avariisid.

Tulenevalt valla asukohast ja politseireformist on suureks probleemiks politsei kohale jõudmine, paljud probleemid lahendatakse ametliku asjaajamiseta.

Vallas pole praegu tegutsevat naabrivalve süsteemi. Osaliselt on turvalisuse tagamisel tegev ka kohalik tuletõrjeselts, seda eriti tuleohuvastast patrulli korraldades.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Naabrivalve arendamine.
- Loodusvahi – abipolitseiniku ametikohtade loomine.

1.14.1.2. Pääste

Hetkeolukord

Suvitajate ja uute elukohtade arvu tõusuga on tõusnud ka tulekahjude arv, oodata võib probleemi süvenemist. Territoorium on suur ja asustus hõre, päästeautosid võib jääda väheseks, kui peaks tulema mitu väljakutset korraga. Naabervaldadest tulev abi võib pika vahemaa tõttu jääda hiljaks. Tuletõrje veevõtukohti on vähe ja nende seisund ja juurdepääs on halb. Tulekahjule kohale jõudmise aega pikendab Nõva-Variku kruusatee.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Elanikkonna ja külastajate teavitamine tuleohust.
- Olemasolevate veevõtukohtade korrastamine ja lisakohtade ehitamine.
- Riikliku merepäästekomando loomisele kaasaaitamine.

Eesmärgid

- Inimeste teadlikkuse tõstmine läbi ennetustöö.
- Metsatulekahjude korral reageerimiskiiruse suurendamine.
- Korrastada kõik olemasolevad veevõtukohtad ja rajada vähemalt kaks uut veehoidlat planeeritavate uusasumite lähedusse.
- Kriisikomisjoni ellukutsumine.

Tegevused

- Teavitavate tahvlite paigaldamine ja materjalide jagamine suvekodanikele ja külalistele.
- Uute veevõtukohtade planeerimine, projekteerimine ja ehitamine.

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Turvalisuse suurendamine ja päästetegevuse tõhustamine aitab kaasa eesmärkide nr 1, 2 ja 5 täitmisele.

1.14.2. Ühistransport

Hetkeolukord

Valla keskust teenindab kaks ühistranspordiliini Tallinna ja Haapsalu suunas. Vald korraldab õpilasvedu oma valla bussi abil.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Liinibusside liikumisgraafiku parendamine.
- Bussipeatuse loomine kooli juurde.

Tegevused

- Liinibusside liikumisgraafiku asjus arutelu korraldamine maavalitsuse transpordispetsialistiga, graafiku tihendamise ettepanekute tegemine.

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Ühistranspordi arendamine on seotud Eesmärkide nr 1, 2, 4 ja 5 täitmisega.

1.14.3. Tänavavalgustus

Hetkeolukord

Tänavavalgustusega on kaetud suurem osa Nõva keskusest ning põhikooli hoov. Varikul on üks valgustuspunkt ja Rannakülas üks valgustuspunkt.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Tänavavalgustusega ala laiendamine Nõva külas kuni vallamajani.

Eesmärgid

- Perioodi lõpuks on Nõva külas tänavavalgustusega kaetud ala põhikoolist kuni metskonnani.

Tegevused

- Kolme uue valgustuspunkti ehitamine Nõva külas.

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Tänavavalgustuse arendamine aitab kaasa Eesmärkide nr 1 ja nr 2 täitmisele.

1.14.4. Heakord ja haljastus

Hetkeolukord

OÜ Nõva Kilk hooldab 6 haljasala Nõval - vallamaja ümbrus, bussipeatuse ümbrus, kooli ümbruse mõisapark, mõisa tänava ääred, kalmistu, Kaarli kõrtsi ja Laimi vaheline haljasala.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Heakorrastatud haljasalade laiendamine kooli ümbruses ja olulistes külakeskustes. Teeäärte niitmine.

Eesmärgid

- Peraküla teeristist kujundada heakorrastatud peatus – infopaik.
- Nõva kooli krundil asuvast metsast kujundada parkmets, korrastatud on kooli juurde viiva tee ääred.
- Nõva valla vallateede ääred on korras ja niidetud.

Tegevused

- Peraküla teeristi peatuskoha pinna planeerimine ja muru rajamine, väikevormide paigaldamine.
- Nõva kooli territooriumi metsa harvendamine, teeradade puhastamine ja laiendamine.
- Nõva kooli tee äärse ala puhastamine, tasandamine mullaga, muru rajamine.
- Vallateede äärte niitmine

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Haljastuse ja heakorra arendamine aitab kaasa Eesmärgi nr 1 ja nr 2 täitmisele.

1.14.5. Kalmistu

Hetkeolukord

Kiriku juures asub valla ainuke kalmistu. Kalmistu heakorraga tegelevad OÜ Nõva Kilk, vald ja kogudus. Maetute andmed kantakse kalmistute infosüsteemi www.kalmistud.ee.

Põhimõte

Kalmistu on oluline osa kohalikust kultuurist ja identiteedist. Kalmistu seob inimesi kodukoha juurde veel pika aja jooksul ka peale kodukohast lahkumist. Kogudus ja teised ühiskondlikud organisatsioonid saavad aidata kalmistu heakorrastamisele kaasa vabatahtliku panuse läbi.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Kalmistu laiendamine teisele poole teed.
- Kalmistu mõõdistamine ja inventariseerimine.

Eesmärgid

- Kalmistu inventariseerimine ja kaardistamine.

Tegevused

- Kalmistu inventariseerimine ja mõõdistamine.

Seotus strateegilise eesmärgiga

Kalmistu arendamine aitab kaasa Eesmärgi nr 1 täitmisele.

1.14.6. Planeeringud, ehitus

Hetkeolukord

Valla üldplaneering valmis aastal 2011. Ehitustegevus on vallas aasta-aastalt aktiivsemaks muutunud, lisandub suvilaid. Hetkel on detailplaneeritud ca 200 uut ehituskrunti, kuid huvi nn.

põllupealsete kruntide vastu on leige. Ajutiste elanike lisandumine on valla peamisi võimalusi ja väljakutseid edasiseks arenguks.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Noortele peredele suunatud asustusala – Pärtli noorteküla loomine munitsipaalomanduses maadel.

Eesmärgid

- Perioodi lõpuks on ette valmistatud Pärtli elamuala.

Tegevused

- Pärtli küla ligipääsuteede ja kommunikatsioonide rajamine.
- Teavituskampaania korraldamine sihtrühmale.
- „Maale elama“ programmis osalemine.

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Planeeringute elluviimine aitab kaasa Eesmärgi nr 2 täitmisele.

1.14.7. Ühistegevused

Hetkeolukord

Nõva küla ühised tegevused toimivad praegu valdavalt koolimajas. Seltsielu ülevaadet vaata punktist 5.1.4.3. Ühistegevuste arendamiseks on oluline kaasa aidata klubilise tegevuse hoogustumisele.

Põhimõte

Ühistegevuste arendamise mõte ja ettepanek võib tulla vallast, kuid initsiatiiv peab tulema küla seest. „Kohustuslikus korras“ seltsielu kedagi elama ei sunnita. Vald toetab altpoolt tulevat initsiatiivi, otsustades iga juhtumi eraldi.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Kooskäimiskohtade väljaarendamine külades, nii ruumis, kui vabas õhus.
- Praktilise seltsielu arendamine: naabrivalve, talgud kodumajapidamise huvides jms.
- Külade ühisürituste väljareklaamimine külastusobjektina.

Eesmärgid

- Perioodi lõpuks on hinnanguliselt kaks korda suurenenud ühistes tegemistes osalevate inimeste arv.

Tegevused

- Külaplatside rajamine küladesse. Olemasolevate kohtade varustamine vajalike lisavahenditega: WCd, lipuvardad, parklad, elektrivarustus, kiiged, kõlakojad, tantsuplatsid jms.
- Seltsiruumide renoveerimine olemasolevates hoonetes.
- Ühistegevusliku rekreatsiooni – ja käsitöökeskuse loomine metskonna kõrvalhoonete baasil.
- Igal aastal „külade päeva“ korraldamine. Päeva raames möödunud aasta kokkuvõtete tegemine ja järgmise aasta ürituskalendri koostamine.
- Külade ürituskalendri koostamine, kooskõlastamine, väljareklaamimine ja elluviimine.

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Küla ühistegevuse toetamine aitab kaasa Eesmärkide nr 1 ja nr 5 täitmist.

1.14.8. Külade isemajandamine ja organiseeritus

Hetkeolukord

Nõva vallas on kaheksa küla: Nõva, Rannaküla, Variku, Vaisi, Nõmmemaa, Hindaste, Tusari ja Peraküla. Külaseltsid on olemas Perakülas (seltsing Peraküla Sõbrad), Vaisil, Varikul ja Rannakülas

ning tekkimas Nõva külas. Hetkel on külavanemad olemas Perakülas, Vaisil, Varikul ja Rannakülas. Külade arengukavad hetkel puuduvad, kuid külade jätkusuutlikuks arenguks peaksid külad oma arengukavad koostama.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Külaseltsingute edasiarendamine seltsideks – juriidilisteks isikuteks.
- Külaseltside loomine küladesse, kus seda veel pole.
- Küla arengukavade koostamine kõikidele küladele.
- Külavanemate tööle rakendamine kõikides külades.

Eesmärgid

- Aastaks 2021 on külaselts, arengukava ja külavanem igal Nõva valla külal.

Tegevused

- Tegutsevate seltsingute baasil seltside – MTÜde asutamine.
- Külade arengukavade koostamisele kaasaaitamine.
- Külavanemate valimise algatamine ja toetamine.
- Külavanemate ja seltsitegevuse liidrite koolituse korraldamine.

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Külakogukonna tugevdamine toetab Eesmärkide nr 1 ja nr 7 täitmist.

1.15. AVALIK HALDUS

Hetkeolukord

Nõva vallavalitsuses töötab praegu 5 töötajat: vallavanem, vallasekretär, sotsiaaltöõspetsialist, arengu- ja planeeringuspetsialist ja finantsist-raamatupidaja. Ehitusinspektori teenust saadakse LOVL poolt. Vallavolikogu on seitsmeliikmeline ja tegutseb heas korras vallamajas. Kokku kulutatakse avalikule haldusele 1/4valla eelarvest, sh kõik majanduskulud.

Põhimõte

Valla piiratud ressursside juures korraldatakse avalikud teenused võimalikult otstarbekal viisil, pidades silmas nii kulude kokkuhoiu kui kvaliteedi tagamise vajadust. Kohapeal ja inimesele võimalikult lähedal osutatakse teenused, mis nõuavad otseselt personaalset ja subjektiivset lähenemist või loovad aluse kogukondlikule identiteedile või tõstavad omavalitsuse konkurentsivõimet. Kõigi muude funktsioonide täitmist püütakse korraldada koostöös naaberomavalitsustega või maakonna tasemel koostöös.

Avaliku teenuse korraldamisel püütakse võimalikult palju rakendada delegerimist ja kolmanda sektori kaasamist.

Potentsiaalsed arengusuunad

- Tehnilise loomuga, kõrget spetsialiteeti nõudvate, väheneva või väikese töömahuga omavalitsuslike funktsioonide korraldamine koostöös naaberomavalitsustega, sealhulgas maakorraldus, omavalitsuslik keskkonnajärelevalve, heakorraeeskirjade ja avaliku korra järelevalve, registrite ja arhiivi pidamine, sotsiaalarvestus, kommunaalteenuse korraldamine, jms.
- Kohalikku identiteeti toetavate ja inimese ja kohaliku omavalitsuse vahelist sidet toetavate funktsioonide täitmiseks ametnike palkamine või olemasolevate ametnike töökoormuse tõstmine, sealhulgas noorsootöö korraldamine, kultuuritöö ja sporditöö korraldamine, avahooldustöö teostamine, infolevi – ja mainekujundustöö teostamine jne.
- Kolmanda sektori teenuste ostmine avaliku teenuse korraldamisel.

Eesmärgid

Perioodi lõpuks

- on koostatud kava omavalitsusametnike ühiskondamiseks ja tehtud vastavad ettepanekud naabervaldadele;
- on selgeks tehtud kolmanda sektori organisatsioonide võimekus omavalitsuslike teenuste osutamisel, võimalikud teenused on delegeeritud.

Tegevused

- Ametnike ühiskonduskava koostamise protsessis osalemine koostöös teiste omavalitsustega.
- Seltsidega koostöös võimalike delegeeritavate valdkondade väljaselgitamine ja koostöölepingute sõlmimine.
- Ametnike palkamine vastavalt volikogu otsustele ja eelarveliste vahendite olemasolule.

Seotus strateegiliste eesmärkidega

Avaliku halduse optimeerimine toetab Eesmärgi nr 7 täitmist.

7. TEGEVUSKAVA TABEL

Teema	Tegevus	Tulemus/mõju	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Teostaja
Lasteaed											
1	Lasteaia sisustuse ja vahendite parendamine.	Lasteaia siseruumid on varustatud kõige vajaliku inventari ja mööbliga ja saab osutada lastehoiu kvaliteetset teenust	x	x	x	x	x	x	x	x	Eelarve, fondid, projektid, jne. VV.
2	Koostöös kooliga loodusõppe suuna väljatöötamine ja rakendamine		x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, jne. VV, NK.
Nõva kool											
3	Nõva koolimaja kui haridus-ja kultuuri tempel.		x	x	x	x	x	x	x	x	VV.
4	Kõrgema taseme hariduse ja kultuuri uurimisasutuste ligiõmbamine Nõvale.	Asutustega koos tuleb Nõvale lisaressursina kõrgelt haritud ja kultuurilembene, hea ettevalmistusega ja konkurentsivõimeline inimene, kes liitunud kogukonnaga kannab edasi ja arendab Nõva elu ja kokkulepitud põhiväärtusi (rida 11).	x	x	x	x	x				Projektid, fondid, eelarve jne. VV, NK, kohalik kogukond.
5	Kooli ja lasteaia arengukava, arengusuundade ja õppekava koostamine/täiendamine.		x	x	x	x					VV, NK.
6	Looduskallaku väljatöötamine.		x	x	x	x					VV, NK, RMK,KIK
7	Kooli personali täiendkoolitusprogrammi koostamine, lähtudes õppesuundade vajadustest.		x	x	x	x					VV, NK.
8	Õpilaskodu (majutusvõimaluste) väljaehitamine ja varustamine.		x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, KOIT-kava, jne. VV, PK, HM, erasektor.

Nõva valla arengukava

9	Seminaride, koolitusteenuste osutamine, noorte integratsioonilaagrite korraldamine.		x	x	x	x					NK, VV.
10	Õuesõppe korraldamine.		x	x	x	x					VV, NK.
11	Kooli lokaalse küttesüsteemi ehitamine			x	x	x					VV.
Raamatukogu											
12	Nõva kandi aja- ja kultuuriloo ning looduslugu puudutava materjali kogumine ja arhiveerimine. Näituste ja kultuuriürituste korraldamine, materjali avalikustamine.	Säilib tulevastele põlvetele väärtuslik kodulooline materjal. Avalikustatakse näituste ja trükiste kujul ja internetikeskkonnas-veebis, Google Maps kaardil, Facebook jne	x	x	x	x	x	x	x	x	VV, RK, KKL, ajaloo üliõpilaste kursusetööd.
Kirik											
13	Valla ja EELK Nõva Püha Olevi koguduse vahelise koostöö edendamine, eesmärgiks Nõva kiriku, kui valla tuntuima ajalooväärtuse korrastamine; ühistegevus Nõva kiriku ja kogudusehoonega seotud erinevate projektide raames.	Valla ja koguduse vahel toimub regulaarne koordineeritud ühistegevus. Kirik on võimaluste kohaselt kaasatud valla kultuuritegevusse.	x	x	x	x	x	x	x	x	VV, Nõva kogudus.
14	Kirikuhoone restaureerimiskava koostamine, projekteerimine, rahastusviiside otsimine ja restaureerimine.	Tagatakse kiriku kui väärtusliku ajaloomälestise säilimine ja parem kasutus. Taastatakse kirikuhoone esialgne siseinterjäär, mis tõstab oluliselt objekti atraktiivsust kohaliku vaatamisväärsusena. Likvideeritakse deformatsioonid ehituslikes konstruktsioonides ja soojusisolatsioonis, paigaldatakse uus elektriinstallatsioon, tagades sellega hoone parema säilivuse ja luues võimalused piisava elektrikütte kasutamiseks. Luuakse võimalused hoone kasutamiseks aastaringiselt. Kirikuhoone restaureerimise järel tõuseb see paremini esile valla tuntuima ajalooväärtusliku objektina.	x	x	x	x					Projektid, fondid, jne. Nõva kogudus ja EELK Konsistoorium koostöös vallaga.
15	Koostegevus EELK Nõva Püha Olevi kogudusega, et tunnistada Nõva kirik riikliku tähtsusega ehitismälestiseks.	Tagatakse suurem tähelepanu ja tugi kirikuhoone haldamisel ja säilitamisel	x	x	x	x	x				VV, Nõva kogudus, MK.

Nõva valla arengukava

16	EELK Nõva Püha Olevi koguduse maja II korruse välja ehitamine (siseviimistlus).	Kogudusemaja on lõpuni välja ehitatuna kaasatud valla erinevate avalike ürituste läbiviimisesse reservpinnana külaliste lühiajaliseks majutamiseks	x	x	x						Projektid, fondid, jne. Nõva kogudus.
17	Valla ja EELK Nõva Püha Olevi koguduse vaheline koostegevus lahendite leidmiseks, et säilitada Peraküla palvemaja funktsioon jätkuvalt pühakojana.	Välistatakse pühitsetud maa ebasobilik kasutamine.	x	x	x						VV, Nõva kogudus, Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduse Liit
Seltsi- ja ühistegevus ja üritused											
18	Kultuurielu edendamine ja eakate klubitegevuse toetamine.	Nõva kogukonna maailma- ja enesetunnetus on harmooniliselt arenenud ning pole karta identiteedi kriisi. Väljakujunenud väärtushinnangud lubavad austada nii ennast, ligimest kui ka maailma enda ümber. Nõvakas on hakkaja, nutikas ja oskab toime tulla oma eluga igas olukorras.	x	x	x	x					VV, MTÜ- d ja seltsingud.
19	Osalemine MTÜ Kodukant Läänemaa liikumises.	Edeneb oma kandi kodutunne ja arenevad head suhted naaberkogukondadega. Ühistegemised inspireerivad elanikke ja tegemistest tekkivad viljad peegeldavad nende elavat kultuurielu. VV kasutab aktiivselt toetusprogrammide võimalusi oma projektide rahastamiseks.	x	x	x	x	x	x	x	x	VV, ÄÜ, MTÜ- d ja seltsingud.
20	Nõva kultuurielu kajastamine valla koduleheküljel ja muudes portaalides ja keskkondades.		x	x	x	x	x	x	x	x	VV, kogukond.
21	Aastaringse kultuurikalendri käigus hoidmine ja avalikustamine.		x	x	x	x	x	x	x	x	VV, kogukond.
22	Külaplatside ja seltsimajade väljaehitamine külades ja varustamine vajalike lisavahenditega.	Paraneb kohtade kasutus ja tagatakse nende kohtade korrashoid, tekivad küla kogukonna tegevusteks ja külalistele teenuseid osutavad kohad. Seltsimajad on aja- ja kultuurilugu tutvustavateks keskusteks.	x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, jne. Külaseltsid, MTÜ-d, VV.

Nõva valla arengukava

23	(Keibu lahe, Nõva) Rannavärvate väljaehitamine. Ühistegevuse rekreatsiooni – ja käsitöökeskuse loomine endise Keemiajaama kinnistu hoonete baasil.	Tekib Keibu lahe äärset rannaala ja Lepaaugu maastikuala suvehooaja külastamist organiseeriv ja mitmesuguseid teenuseid ja tegevusvõimalusi pakkuv keskus.	x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, jne. VV, MTÜ-d, Külaseltsid.
24	Igal aastal „külade päeva“ korraldamine. Päeva raames möödunud aasta kokkuvõtete tegemine ja järgmise aasta ürituskalendri koostamine ja kajastamine valla kultuurikalendris.		x	x	x	x					Külaseltsid, VV.
Sport											
25	Valla ja kogukonna poolne pidev huvi ja toetus tervisliku elulaadi ja spordielu edendamise vastu. Tervise-ja suusaradade planeerimine, ehitamine ja korrashoid.	Nõvakas teab, et terves kehas on terve vaim. Liikumisharrastuse võimalused on kättesaadavad kõigile. Noorte sporditegemise harjumus loob head harjumused edasiseks eluks. Kõrged sportlikud saavutused ehitavad üles Nõva head mainet ja kogukond toetab seda. Tipud spordis on oodatud.	x	x	x	x	x	x	x	x	VV, MTÜ, eraisikud, eraettevõtted, INNOVE.
26	Spordihoone sh. jõusaali kaasajastamine.		x	x	x	x					Projektid; fondid, eelarve, jne. VV, MTÜ-d, külaseltsid.
27	Kooli staadioni kaasajastamine vastavalt kooli arengukavale.		x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, jne. VV, PK.
28	Talispordi võimaluste loomine.	Tekivad uued võimalused talispordi harrastamiseks	x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, jne. VV, MTÜ-d, külaseltsid, RMK.
29	Siseriiklike ja piiriüleste koostööprojektide jätkamine sõprusvaldadega.	Inimestevaheline sotsialiseerumine ja spordielu elavnemine.	x	x	x	x					Tarvasjoki vald, Harku ja Tapa vallavalitsused, Projektid ja Fondid
Noorsootöö											
30	Noorsootöö ja seda korraldavate ühingute toetamine, noorsootöö projektide toetamine.	Tegelikku olukorda arvestades vastavalt tegutseda.	x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, jne. VV ja MTÜ-d, kool.
31	Siseriiklike ja piiriüleste koostööprojektide jätkamine sõprusvaldadega	Noorsoo elavnemine	x	x	x	x					Tarvasjoki vald, Harku ja Tapa vallavalitsused, projektid ja fondid
Arstiabi											

Nõva valla arengukava

32	Perearsti kabineti (keskuse) arendamine ja parendamine.		x	x	x	x	x					VV, perearst, haigekassa.
Hoolekanne												
33	Hooldajatoetus raske ja sügava puudega isiku hooldajale.		x	x	x	x						VV.
34	Sotsiaalkeskuse rajamine ja avahooldustöötaja teenuse paketi väljatöötamine ja rakendamine.	Lahendatakse valla intervall- ja päevahoiuteenused vastavalt koostöövõrgustikule piirkonnas, tagatakse abivajajate toimetulek, eriti talveperioodil.	x	x	x	x	x					VV, EL fondid.
Lastekaitse ja erivajadustega lapsed												
35	Maakondlike ja naabervaldadega koostöövõimaluste väljaselgitamine, võimalike ühiste teenus-pakettide väljaarendamine.		x	x	x	x						VV.
Tervisekasvatus												
36	Lastele teavitusprogrammi korraldamine ehk noorsoo kuritegevuse, alkoholismi ja narkomaania vastu võitlemise ennetustöö.	Alkoholismi kuritegevuse ja narkomaania vähenemine.	x	x	x	x						Projektid, fondid, eelarve VV, politsei. Perearsti keskus, Nõva kool.
37	Valla terviseprofili poolt sõnastatud eesmärkide saavutamise.	Paraneb valla elanike elukvaliteet, töövõimekus ja pikeneb eluiga parema tervisliku käitumise läbi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	VV, riik.
Turism ja teenindus												
38	Nõva kui atraktiivse elu- ja puhkepiirkonna kuvandi loomine ja rakendamine.	Nõva hea kuvand on üldtuntud nii Eestis kui välismaal. Nõva on koht, kus on hea elada, töötada ja puhata.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Projektid, fondid, eelarve, jne. VV, eraettevõtjad.
39	Nõva valla osalemine Loode-Eesti, kui üle-eesti ja välismaal tuntud turismipiirkonna ühisarendamisel ja -tegevustes.	Nõva, kui üks osa suuremast Eestis omanäolisest turismipiirkonnast. On tuntud kui Rannarootsi kultuuriruum. Suureneb valla püsielanike ja külastajate arv.	x	x	x	x						VV.

Nõva valla arengukava

40	Nõva valla osalemine Loode-Eesti Geopargi arendamisel ja saamisel üheks tuntud väravaks sellesse piirkonda.	Nõva kui üks osa rahvusvaheliselt populaarsetest geoparkide ketist, Nõva on tuntud huvitava ja hästihoitud looduse ja unikaalse Neugrundi meteoriidi tõttu	x	x	x	x					VV, Lääne ja Harju maakond ning naabervallad, ettevõtjad.
41	Nõva valla osalemine piirkondliku kultuuriruumi arendamisel ja saamisel üheks tuntud väravaks sellesse piirkonda.	Nõva on tuntud omanäolise ajaloo ja kultuuriga piirkond.	x	x	x	x					VV, Lääne ja Harju maakond ning naabervallad, eraettevõtjad
42	Turismi, kui majandustegevuse ühisturustus.	Kõikide turismi organisatsioonide ja ettevõtete koostöö piirkonna turismiteenuste arendamisel.	x	x	x	x					VV, ettevõtjad
43	Turismihooaja pikendamiseks tootepakettide väljatöötamise ajurünnakute korraldamine koostöös ettevõtjatega ja naabervaldadega.	Suurenevad sissetulekud ja olemasolevad vahendid leiavad otsetarbekohasemat kasutust	x	x	x	x					VV, ettevõtjad, naabervallad
44	Vaatamisväärsuste ja külastusalade varustamine viitadega ja infotahvlitega, sh. kirik ja kirikuaed. Jalgrattahoidjate ja istepinkide paigaldamine.		x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, jne. VV.
45	Külastusobjektidena toimivate kultuuriobjektide renoveerimine.	Nõva kirik, Peraküla munakivitee, Põlluotsa muuseum.	x	x	x	x					Omanikud, kogukond, VV, riik.
46	Nõvale oma suveniiride tootmise ja müügi arendamine. Nõva matkakaartide müügi edendamine.	Suveniir aitab kujundada Nõva nägu, tekib kaup, mida pakkuda külalistele, kohalikud suveniiritegijad saavad uue elatusallika.	x	x	x	x	x				VV, kogukond, eraettevõtlus, RMK
47	Nõva kandi aja- ja kultuuriloo ning looduslike vaatamisväärsuste kokku kogumine, sõnastamine ja avalikustamine internetis, trükistena, viidanduses jms.	Tekib materjal, millega Nõva kanti tutvustada ja millega luua positiivne ja huvitav kuvand. Säilib ja teadvustub väärtuslik kodulooline materjal	x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, jne. VV, RK.
48	Tuletõrjemuuseumi rajamine vana ja /või uue tuletõrje depoo baasil.	Nõvale tekib uus külastuskoht, valla külalistele lisandub põhjus miks Nõval peatuda, mida teha. Salvestatakse valla aja- ja kultuurilugu.	x	x	x						Projektid, fondid, eelarve, jne. MTÜ-d, külaseltsid, VV toetus.

Nõva valla arengukava

49	Valla saunamaja renoveerimine.	Nõvale tekib uus külustus- ja teeninduspunkt, paraneb avalik teenus. WC ja pesemise võimalus. Lühike peatuspaik, infopunkt ja odav öömaja.	x	x	x						Projektid, fondid, eelarve, jne. VV, külaseltsid, MTÜ-d.
50	Peraküla teatri vabaõhulava ehitamine.	Peraküla teater kui Nõva elanike ühistegevuse sümbol ning Eestis tuntud märk. Luuakse paremad tingimused tegevuse jätkamiseks ning kinnistumiseks. Nõvale tekib uus külustus- ja teeninduspunkt, paraneb avalik teenus.	x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, jne. MTÜ, VV.
51	Rannaküla kui rannakaluriküla miljöö taastamine.	Läbi eripära paraneb Rannaküla konkurentsivõime	x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, jne. Eraettevõtlus, VV, MTÜ-d, LRKS.
52	Rannavärvate keskuse kui külustus-, teenindus- ja vaba aja keskuse väljaarendamine endiste metskonnahoone baasil.	Tekib multifunktsionaalne turistidele ja kohalikele teenindamiseks mõeldud keskus. Tekivad uued töökohad.	x	x	x	x					Projektid, fondid, eelarve, jne. Eraettevõtted, MTÜ-d, VV.
53	Nõvale uute ettevõtete tekkimiseks tingimuste loomine	Paraneb elanike ja külaliste teenindamine.	x	x	x	x					Projektid, fondid, jne. Eraettevõtlus, VV.
54	Nõvale tankla rajamine.	Paraneb elanike ja külaliste teenindamine.		x	x	x					Projektid, fondid, jne. Eraettevõtlus, VV.
55	Nõvale pangaautomaat ja /või pangabussi teenuse kasutamine.	Paraneb elanike ja külaliste teenindamine.		x	x	x					Projektid, fondid, jne. Eraettevõtlus, VV.
56	SPA keskus Rannakülas koos sadama arendusega.	Paraneb elanike ja külaliste teenindamine. Paraneb piirkonna atraktiivsus ja tekivad uued töökohad.		x	x	x					Projektid, fondid, jne. Eraettevõtlus, VV.
57	Liitvalla muuseumi rajamine	Tekib uus turismiobjekt ja sellega säilitatakse tulevastele põlvetele teavet eesti avaliku halduse ajaloost			x	x	x				Projektid, fondid, jne. VV.
Põllumajandus- kalandus- jahindus											
58	Põhja-Läänemaa maamajandus- potentsiaali uuringus osalemine koostöös naabervaldadega.			x	x						VV, LAK, LOVL.
59	Kalaturismi võimaluste analüüsi koostamine ja tulemuste tutvustamine ettevõtjatele.			x	x						Projektid, fondid, jne. VV, LAK, LRKS.

Nõva valla arengukava

60	Väiketootjate ühistegevuse käivitamise toetamine koostöös naabervaldadega.			x	x							VV, MTÜ-d, väiketootjad.
61	Rannapüügiga tegelevate kohalike inimeste püütud kala pikemaajalise säilitamistingimuste, töötlemise ja müügitingimuste loomine.	Luuakse tingimused kohapeal kalasaaduste säilitamiseks, töötlemiseks ja müügiks. Edendatakse rannapüügiga seonduvat majandusharu, kui üht Nõvale iseloomulikku elatusviisi.	x	x	x							VV, MTÜ, erasektor, LRKS.
62	Kohalike tootjate ja tarbijate lähendamine – võimaluste tutvustamine valla kodulehel, valla lehes ning ühisüritustel.		x	x	x	x	x	x	x	x		VV.
Teed ja sadamad												
63	Nõva-Variku maantee mustkattega katmine.	Kõik valla piirides olevad põhimaanteed on saanud mustkatte. Paraneb ühendus valla keskuse ja Variku vahel, võimaldades Variku elanikele paremat teenust ning toetatakse ettevõtluse arengut Variku piirkonnas. Väheneb sõidule kuluv aeg ning säästetakse kulusid auto korrashoiuks. Tee leiab enamat kasutamist ja tekib parem ühendus Risti kaudu suurte riigi maanteedega Nõvast idapool.		x	x							Riik.
64	Valla teede iga-aastane profileerimine (kevad ja sügis) ja remont, tolmutõrje tegemine, mustkatte rajamine.	Paraneb vallasisene liikumisvõimalus, edendab teeäärsete alade arengut.	x	x	x	x	x	x	x	x		VV, KM.
65	Peraküla munakivitee remont ja taastamine ning võtmine kohaliku kaitse alla.	Tagatakse ühe valla vaatamis- ja ajalooväärse korrashoid. Luuakse paremad liikumisvõimalused ühel tähtsamal valla külastatavuse soonel. Paraneb Peraküla miljöövärtus.		x	x	x	x					VV, KM.
66	Kergliiklusteede rajamine vallas.	Tekivad võimalikud ratta-, jalutusrajad	x	x	x	x	x					Projektid, fondid, jne. VV koostöö LEGP ja LT.
67	Suvehooaja parklate väljaarendamine, juurdepääsuteed ja hooajaline liikluskorraldus, Kännu mere äärde parkla rajamine.	Lahendatakse ära suveperioodi külaliste liiklemine ja autode parkimine		x	x	x	x					VV; RMK.
68	Tuisutõkete soetamine ja paigaldamine valla teede äärde.	Hoitakse teed paremini lumest puhtad, vähenevad lumekoristuskulud.	x	x	x	x						VV.

Nõva valla arengukava

69	Nõva jõesuudmesse paadisilla/rippsilla väljaehitamine. Maa munitsipaali taotlemine.	Tekib rannakaluritele paatide hoidmise koht ning abihooned püütud kala lühiajaliseks hoidmiseks ja töötlemiseks. Toimub paadireiside korraldamine		x	x	x						Projektid, fondid, jne. LRKS, MTÜ-d, eraettevõtted.
70	Nõva väikesadama renoveerimine ja Rannaküla ettevõtluspiirkonna taristu rajamine. Sadam on piirkonna turismikeskus, kus toimivad kõik tänapäeva väikesadamale vajalikud teenused.	Sadama areng mõjutab kogu piirkonna arengut - toob piirkonda ettevõtlusvõimalusi, töökohti.	x	x	x	x	x					
71	Väikealuste vettelaskmiskohtade (lautrid- slipid) väljaehitamine Nõva sadamasse, Peraküla randa, Keibu randa, Veskijärve randa.	Parandatakse olemasolevad ja rajatakse uued merelepääsud kohalikele ja valla külastele. Toetatakse rannapüügi ja veel vaba aja veetmise võimalusi.	x	x	x	x	x	x	x	x		Fondid, toetused, jne. MTÜ, erasektor.
Energeetika												
72	Korrumajade energiasäästlikumaks muutmine.		x	x	x	x	x	x				Maja omanikud.
73	Valla omanduses olevate hoonete energiasäästlikumaks muutmine.		x	x	x	x	x	x				VV.
74	Taastuenergia kasutuselevõtt (tuulegeneraatorid, päikesepaneelid jne)		x	x	x	x	x	x				VV, maja- ja maaomanikud.
Jäätmemajandus												
75	Jäätmekäitluseeskirja rakendamine, vajadusel täiustamine ja koolituste korraldamine.		x	x	x	x						VV, LOVL.
76	Valla jäätmejaama ja ohtlike jäätmete kogumiskoha rajamine ja majandamise korraldamine.				x							VV, LOVL.
77	Rannaküla küla ühisveevärgi-ja kanalisatsioonitrassi renoveerimine ja biopuhasti ehitamine		x									VV, KIK.
Looduskaitse												
78	Koostöö RMK ja looduskaitse spetsialistidega.		x	x	x	x						VV.
79	Kaitsealadele infotahvlite lisamine. (maastikuväärtused)		x	x	x							LKK.

Nõva valla arengukava

Maavarade kasutamine											
80	Nõva valla territooriumil olevate maavarade ja maa-ainese kasutusele võtmise võimaluste väljaselgitamine kogukonna tarbeks optimaalses mahus.			x	x	x	x				VV.
81	Tuhanõmme karjääri munitsipaalomandusse taotlemine.		x	x							VV.
Turvalisus ja pääste											
82	Nõva Päästekomando ja tuletõrjeseltsi jätkusuutliku arengu toetamine.	VV väljendab selget toetust Nõva Päästekomando töö jätkumisele. Koostöös Päästeametiga leitakse probleemidele lahendused. Tagatakse kogukonnale turvalisem elu.	x	x	x	x					VV, valla kriisikomisjon, PA, Vabariigi Valitsus.
83	Abipolitsei loomine ja toetamine			x	x	x					VV
84	Kriisikava koostamine			x	x	x					VV, valla kriisikomisjon
85	Veevõtukohtade nõuetele vastavuse tagamine ja parendamiseks töökava koostamine.	Sõnastatakse vajadus ja põhjendus veevõtukohtade järele. Planeeritakse uute vajalike veevõtukohtade asukohad. Planeeritakse tegevuskava koos kuludega.	x	x	x	x					VV, PA.
86	Renoveeritavate veevõtukohtade, projekteerimine, ehitamine ja asukoha tähistuste paigaldamine.	Tõuseb piirkonna turvalisus. Luuakse eeltingimused uute hoonete rajamiseks lähipiirkonnas	x	x	x	x					VV, PA.
87	Uute veevõtukohtade planeerimine, projekteerimine ja ehitamine.	Tõuseb piirkonna turvalisus. Luuakse eeltingimused uute hoonete rajamiseks lähipiirkonnas	x	x	x	x					VV, PA.
88	Maakondliku merepäästkeskuse rajamine loodava sadamahoone baasil.			x	x						
Ühistransport											

Nõva valla arengukava

89	Liinibusside liikumisgraafiku parendamise asjus arutada ja leida koos maavalitsuse transpordispetsialistiga ning naabervaldadega uue liikluskorralduse lahendused. Graafiku tihendamise ettepanekute tegemine. Nõudeliinide käivitamine ja sidumine keskustesse minevate liinidega.	Liinibusside liiklemiskeemid tagavad regulaarse hommikuse ja õhtuse ühenduse Tallinna ja Haapsaluga ning läbivad ka Varikut. Liikumisgraafik arvestab ja soosib ühistranspordiga tööle /kooli ja kojumineku vajadusi. Kaaluda hilisõhtuse liini sõitmapanekut. Liinidel sõidavad ökonoomsed väikebussid.	x	x	x						VV, MV ja naabervallad.
90	Koolibussi marsruudi läbivaatamine. Külade vajaduste hindamine, koolibussiliini marsruudi kohandamine.		x	x	x	x					VV, NK.
91	Alternatiivsete transpordivahendite ja teenuste rakendamine valla transpordi probleemide lahendamisel.	Külastuse kõrghooajal eraettevõtjate kaasamine valla liikluskorralduses. Paraneb transporditeenus	x	x							Erasektor.
Tänavavalgustus											
92	Uute valgustuspunktide ehitamine Nõva külas kuni vallamajani	Kasvab elanike mugavus- ja turvatunne. Kinnistub Nõva kui keskuse kuvand		x	x						Vald.
93	Külakeskuste tänavavalgustuse etapiline väljaehitamine.	Kasvab elanike mugavus- ja turvatunne	x	x	x						VV.
94	Põhiliste valla külastuskohtade, parklate ja juurdepääsuteede tänavavalgustuse etapiline väljaehitamine.	Kasvab elanike ja külaliste mugavus- ja turvatunne			x	x					VV.
Heakord ja haljastus											
95	Nõva kooli parkmetsa korrastamine.		x	x	x	x					VV, OÜ Nõva Kilik.
96	Enam kasutatavate vallateede äärte niitmine. Ühiskondlike hoonete ümbruse hooldamine.		x	x	x	x	x	x	x	x	VV, OÜ Nõva Kilik
Kalmistu											
97	Arutelu korraldamine kalmistu majandamise asjus koostöös kogudusega. Kalmistu siseteede, muruplatside ja mõisaproua haa korrastamine.		x	x	x	x					VV, Nõva kogudus.
98	Kalmistu inventariseerimine ja kaardi koostamine.		x	x	x	x					VV.

Nõva valla arengukava

99	Kalmistu kasutamise eeskirjade uuendamine ja vajadusel planeeringu teostamine.	Esitatakse lahendus	x	x	x	x					VV.
100	Kalmistu viidad- infotahvlid			x	x	x					VV.
101	Urnimüüri ehk kolumbaariumi rajamine	Kalmistule tekib kaasaegsem lahendus urni matmiseks, mis ühtlasi lahendab ka tulevikus tekkiva ruumi vähesuse probleemi.			x	x					VV.
Planeeringud, ehitustegevus											
102	Üldplaneeringut täpsustava teemaplaneeringute koostamine detailplaneeringu kohustusega ja miljöövärtuslikele aladele.	Koostatakse visioon ja juhised millega tagada olemasoleva miljöövärtuste säilimine tulevaste ehitustegevuste käigus. Vajalik meede, et tagada paikkonna atraktiivsus ja eripära. Välditakse väärtuste hävimist.			x	x					VV, MTÜ-d, erasektor.
103	Külade liigniiskete alade kuivendamine. Hajaasustuse veeprogrammis osalemine.	Tõuseb maa ja metsa kvaliteet ning külaelanike elukvaliteet.	x	x	x						Projektid, fondid, eelarve, jne. VV, MTÜ-d, külaseltsid, erasektor.
104	Pärtli kinnistute ligipääsuteede ja kommunikatsioonide rajamine. Koostöö naaberkinnistute arendustegevusega.	Vallal tekib võimalus edukamalt "müüa" kinnistuid, ostjail motivatsioon soetada kinnistu, sest lahendatud on eluliselt tähtsad küsimused, mida ei saa teha üksikult. Ühistegevuses naabritega saavutatakse kulude vähendamine ja luuakse eeldusi piirkonna aktiivsemaks arenguks.	x	x	x	x					VV, MTÜ-d, erasektor.
105	Tusari külas asuva põllumaatüki munitsipaliseerimine (ÜP-s olemas). Eesmärgiks on selle maatüki Nõva Motoklubile kasutada andmine.	Tekib ATV-dega sõitmiseks sobilik maastik. Tekib uus vaba aja sisustamise võimalus. Välditakse ATV-ga sõitmine mujal selleks mittesobivatel aladel	x	x	x						VV, MTÜ-d, erasektor.
Külade isemajandamine ja organiseeritus											
106	Küla arengukava koostamine ja uuendamine kaheksale Nõva valla külale.		x	x	x	x					Külaselts.
107	Külavanemate ja seltsitegevuse liidrite koolituse korraldamine.										VV, LAK.
Avalik haldus											

Nõva valla arengukava

108	Ametnike ühisrakenduskava koostamise protsessis osalemine koostöös Läänemaa Omavalitsusliidu ja teiste omavalitsustega.	Osutub võimalikuks osutada ja parandada vallaelanikele pakutavate teenuste mahtu ja kvaliteeti ning vähendada neile tehtavaid kulutusi	x	x	x	x					VV, teised omavalitsused.
109	Arendada naabervaldadega tihedat koostööd ja leida ühistegevuste läbi paremaid lahendusi valdade arenguks ja parema teenuse osutamiseks. Sõprussuhted teiste valdadega, sealhulgas piiriülesed kontaktid Tarvasjõe vallaga ja teiste omavalitsusüksustega.	Paraneb vallaelanike elukvaliteet	x	x	x	x					VV, teised omavalitsused, riik, MTÜ-d.
110	Seltside ja teiste kodanikuühendustega koostöös võimalike delegeeritavate valdkondade väljaselgitamine ja koostöölepingute sõlmimine. Suvitajate kaasamine Nõva valla arengusse.	Leitakse ja luuakse uusi võimalusi ja ressursse elu edendamiseks ning vajalike ettevõtmiste teostamiseks	x	x	x	x					VV, seltsid ja teised kodanikeühendused.
111	VV otsib uusi lahendusi oma varade heaperemehelikuks, efektiivsemaks ja ökonoomsemaks majandamiseks.	Ruumide ja maade kasutus leiab parema lahenduse. Parema kvaliteedi juures suudetakse vältida asjatuid kulusid	x	x	x	x					VV.
112	VV otsib uusi lahendusi kuidas tagada Nõva sadama areng väikelaevade sadamaks ja rannaelu keskuseks muutmiseks	VV on leidnud parima arendaja Nõva sadamale. Rajatav keskus edendab nii rannaelu kui teenindab Nõva külalisi.	x	x	x	x					VV.
113	Peraküla palvemaja edasise saatuse otsustamine, säilitada hoone omandus ja kasutusele võtta valla tarbeks või rentida.	Selgub olemasoleva vara kasutus ja haldus. Vältitakse hoone hävimine.	x	x	x						VV.
114	Valla osaomandis olevate korterelamute arengu stimuleerimine. VV toetab korteriühistute asutamist. Kütte- ja veemõõdikute paigaldus. Hoonete soojustamine ja renoveerimine.	Tekivad töötavad korteriühistud, kes suudavad ökonoomselt hallata korterelamut ja leida võimalused korterelamu renoveerimiseks, kasutades näiteks KREDEX toetusprogramme. Paraneb elanike elukvaliteet. Korrastub külakeskkond.	x	x	x	x					VV.
115	Valla ametnike ja töötajate tervisekontrolli ja tervise edendamise toetamine.	Avalik teenus ja töötajate töövõime paraneb	x	x	x	x					INNOVE ja muud toetusprojektid. VV.

Nõva valla arengukava

116	Vallavalitsuse ja allasutuste arvutipargi ja tarkvara uuendamine.	Paraneb tööefektiivsus	x	x	x	x					VV.
-----	---	------------------------	---	---	---	---	--	--	--	--	-----

Lühendid:

- LAK - Läänemaa Arenduskeskus
- LKK - Looduskaitse keskus
- LOVL - Läänemaa Omavalitsuste Liit
- LRKS - Läänemaa Rannakalurite Selts
- NK - Nõva Kool
- PA - Päästeamet
- RMK - Riigimetsa Majandamise Keskus
- KIK - Keskkonna Investeeringute Keskus
- VV - vallavalitsus
- HM - Haridusministeerium
- KKL - Kodukant Läänemaa
- MK - Muinsuskaitseamet
- MTÜ - Mittetulundusühing
- ÄÜ - Äriühing
- INNOVE - Elukestva Õppe Arendamise Siht
- LEGP - Loode-Eesti Geopark
- LT - Läänemaa Turism
- RK - raamatukogu
- KM - Kaitseministeerium
- MV - maavalitsus
- OK - teostatud